

KOMITAS.CA
COMPLEXE FUNÉRAIRE
(514) 331-0400

PRE-ARRANGEMENT 0% INTEREST
1, 3, 5, 10 YEAR PAYMENT COVERED BY
"ASSURIS" ASSURANT LIFE OF CANADA

Նախագահ Սարգսեան Կոր՝ Կայուն Զարգացման Փուլի Մեկնարկ Յայտարարեց

Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Սարգսեան նորընտիր Ազգային ժողովի առաջին նիստին հանդէս եկաւ ուղերձով, ուր ան անդրադարձաւ տարբեր հարցերու:

Խօսելով պետականաշինութեան մասին՝ Սերժ Սարգսեան յայտնեց, որ այսօր պետականութեան համար կայացման կարեւոր ջրբաժան է:

«Այս օրը մեր պետականութեան համար կայացման կարեւոր ջրբաժան է՝ մենք անցում ենք կատարում պետականաշինութեան փնտռութեան կայուն զարգացման փուլ: Միջազգային փորձը լաւագոյնս վկայի է, որ անցումն այնպիսի խորհրդարանական կառավարման համակարգի, որի հիմքում դրուած է իրաւունքի գերակայութեան սկզբունքը, որտեղ յարաբերութիւնների առանցքը մարդն է ու նրա անօտարելի իրաւունքները, այնտեղ հնարաւոր է հասնել հանրային լայն համաձայնութեան ու երաշխաւորել անշղջ զարգացում:

Դա, սակայն, դեռեւս հնարաւորութիւն է, մեզանում՝ արդէն իսկ իրական հնարաւորութիւն: Առաջին ու վճռորոշ քայլն արուած է», ըսաւ նախագահը:

Նախագահը յոյս յայտնեց, որ յետագայ օրերուն լաւագոյն երաշխիքներ կը ստեղծուին «պայքարելու համար մենիչխանութեան, կոռուպցիայի ու բացասական այլ երեւոյթների դէմ»:

«Արտաքին թշնամուն լաւ ենք ճանաչում, գիտենք նաեւ նրա դէմ արդիւնաւէտ պայքարելու ձեւերն ու եղանակները: Փառք ու պատիւ մեր նահատակ զինուորներին ու սպաններին, փառք ու պատիւ այսօր սահմանին կանգնած մեր զինուորին ու սպային:

«Արտաքին թշնամուց ոչ պակաս վտանգաւոր է ներքին թշնամին: Ներքին թշնամին, որոշակի մտածողութիւնն ու որոշակի երեւոյթներ են: Այդ երեւոյթներից ամենավտանգաւորը, թերեւս, անարդարութիւնն է:

Անարդարութիւնը ցանկացած պետութեան համար չարիք է, հիւանդութիւն, որը հիւժուում ու թուլացնում է պետութիւնը, որը վերացնում է ապագայի նկատմամբ հաւատը, թուլացնում է պետութեան նկատմամբ սէրը, պետութիւնից վանում է իր հազարաւոր զաւակները:

րին: Ուստի, մենք այսօր, առաւել քան երբեք, պայքարի մէկ այլ ճակատ ունենք, որտեղ յաղթանակը ոչ պակաս կարեւոր է: Մենք այսօր պատերազմի նոր փուլ ենք յայտարարում անարդարութեանը:

Դիմում եմ բոլորին. մեզնից իւրաքանչիւրը, ինչպէս որ պայքարել ու պայքարում է մեր հայրենիքի անկախութեան, նրա սահմանների անվտանգութեան համար, նոյնպիսի նուիրուածութեամբ ու ջանասիրութեամբ պիտի պայքարի արդարութեան համար: Արդարութիւնը պէտք է լինի այն կենարար գաղափարը, որով պէտք է սնուեն մեր մանուկները, որով պէտք է առաջնորդուեն մեր պետական ծառայողները, որով պէտք է ապրեն մեր դատաւորները:

Մեզնից իւրաքանչիւրն արդարութիւնը պէտք է պաշտպանի առնուազն այնպէս, ինչպէս մեր զինուորն է այսօր մեր սահմանը պահպանում: Սահմանը լքելը բոլոր ժամանակներում դաւաճանութիւն է դիտարկուել: Մեր հայրենիքի վաղուայ օրուայ հանդէպ դաւաճանութիւն պիտի համարենք ցանկացած մէկի, առաւել եւս դատաւորի թոյլ տուած անարդարութիւնը:

Նախորդ 25 տարիների ժողովրդագրական իրավիճակի ընթացքը պայմանաւորուած էր մի շարք գործոններով, իսկ արդիւնքները խիստ մտահոգիչ եւ

անընդունելի են: Առաջիկայ տասնամեակների համար մեր գերինդիքը պէտք է լինի Հայաստանի ժողովրդագրական իրավիճակի էական բարելաւումը:

Այս ուղղութեամբ աշխատանքը կարելի է բաժանել երեք հարթութեան. 1) արտագաղթի դադարեցում, 2) ծնելիութեան բարձրացում եւ կեանքի տեւողութեան երկարացում, եւ 3) արտագաղթածների վերադարձի նախապայմանների ստեղծում:

Անհրաժեշտ է իւրաքանչիւր նշուած ուղղութեամբ, իրականացուած վերլուծութիւնների հիման վրայ, այնպիսի միջոցառումների մշակում եւ իրականացում, որոնք ի տարբերութիւն նախորդ 25 տարիների, յաջորդ 25 տարիներին եւ յետագայում կ'ապահովեն բնակչութեան թուաքանակի հնարաւոր առաւելագոյն աւելացում:

Ժողովրդագրական իրավիճակի էական եւ կտրուկ բարելաւման արդիւնքում 2040 թուականին պէտք է հասնել առնուազն 4 միլիոն բնակչի:

Մի կարեւոր յաւելում եւս, որն աննախադէպ է հիմնահարցի հանգուցալուծման ջանքերի պատմութեան մէջ: Առաջին անգամ թէ՛ Արցախի ինքնորոշման իրաւունքը, թէ՛ իրաւական պարտադիր ուժ ունեցող կամարտայայտութիւնը, թէ՛ Արցախի ու Հայաստանի միջեւ ցամաքային կապի դրոյթն ամ-

րագրուած են համանախագահ երկրների ղեկավարների մի քանի համատեղ յայտարարութիւնների մէջ: Այսինքն, սա եւս մէկ անգամ վկայում է, որ այն պնդումը, թէ տարեցատրի Հայաստանի բանակցային դիրքերը թուլանում են, որեւէ քննադատութեան չի դիմանում:

Հիմնահարցը մինչեւ այժմ չի կարգաւորուել ոչ թէ Հայաստանի, կամ միջազգային միջնորդների պատճառով, այլ Ատրպէյճանի, որը խաթարում է բանակցային գործընթացը, որը ստատուս-քոնոյի պահպանման ջատագովն է եւ չի թաքցնում դա: Քանի-քանի անգամ Ատրպէյճանի ղեկավարութիւնը յոխորտացել է, որ ժամանակն իր օգտին է աշխատում եւ իբր Պաքուին մնում է միայն նստել ու սպասել, թէ երբ իր նախատուարներով անուցուող բանակն այնքան ուժեղ կը լինի, որ հակամարտութիւնը լուծի իր օգտին:

Չարաչար սխալում են բոլոր նրանք, ովքեր կարծում են, թէ ժամացոյցի պարբեր շփման գծի միայն մէկ կողմում է պտտուում:

Մենք ցանկանում ենք, որ հիմնախնդիրն օր առաջ բացառապէս խաղաղ ճանապարհով կարգաւորուի, բայց եւ պատրաստ ենք ու այսուհետ եւս պատրաստ կը լինենք մեր հայրենիքը, մեր արժանապատուութիւնը, մեր ազատութիւնը պաշտպանել ամէն գնով»:

2017 HR-V
STARTING FROM **\$20,950***

HONDA GABRIEL
7000, boulevard Henri-Bourassa E.
Montréal-Nord, QC H1G 6C4
514 327-7777
www.hondagabriel.com
« OPEN SATURDAYS »

Kevork Asadourian
Vahan Vartanian

*Conditions apply. Taxes not included. Freight and air taxes not included. Limited time offer applicable on selected models only and subject to change or cancellation without notice. For more information, visit Honda Gabriel.

2173 Ste-Catherine O,
Montréal, QC H3H 1M9
(514) 933-4747

2425 boul. Curé-Labelle,
Laval, QC H7T 1R3
(450) 978-2333

8880 boul. Leduc,
Brossard, QC J4Y 0G4
(450) 656-9595

7250 Boul. Des Roseraies,
Anjou, QC H1M 2T5
(514) 493-6667

2001 Sauvé O,
Montréal, QC H4N 3L6
(514) 382-8606

4601 boul. Des Sources,
Roxboro, QC H8Y 3C5
(514) 685-5050

3100 boul. Thimens,
Montréal, QC H4R 0C9
(514) 904-6789

2655 ave. des Aristocrates,
Laval, QC H7E 0H3
(450) 665-8801

225 Rue Peel
Montréal, QC H3C2G6
(514) 905-6499

1240 Ave Eglinton O,
Mississauga, ON L5V 1N3
(905) 363-0707

20 Ashtonbee Road
Scarborough, ON M1L 4R5
(416) 642-1515

www.groupeadonis.ca

Suivez-nous !

COME HEAR WHAT YOU HAVE BEEN MISSING

**TRY HEARING AIDS
RISK-FREE**

Call 416 754-4327

699 Coxwell Avenue
Toronto, ON M4C 3C1
Tel: 416 463-4327(HEAR)

Parkway Mall, 85 Ellesmere Road
#65 Toronto, ON, M1R 4B9
Tel: 416 754-4327(HEAR)

www.hearingaidsource.ca

- Free Hearing Tests
- No obligation Hearing Aid Trial
- Hearing Protection

Images copyright Oticon Canada Ltd.

hearing aid source

invisible, custom & comfortable

Հայկական Խրամատի Ուաշինգթոնեան Հատուածը

Մեծ պատերը այս է: Քանի մը օր առաջ, շաբաթակից իրենց եւ գրեթէ նոյն ժամերուն, երկու կարեւոր զարգացումներ տեղի ունեցան հայ - թրքական ճակատի խրամատներու տարբեր հատուածներուն վրայ: Մէկ կողմէ հայկական բանակը կանխարգելիչ հարուած կը հասցնէր ատրպեճանական ուժերուն՝ սահմանի արցախեան հատուածին մէջ, միւս կողմէ, Թուրքիոյ նախագահ Ռ. Էրտողանի թիկնապահները բառացիօրէն կը յարձակէին հայ, քիւրտ, ասորի եւ յոյն ցուցարարներու վրայ, Թուրքիոյ դեսպանին բնակարանին դիմաց, մայրաքաղաք Ուաշինգթոնի մէջ:

Արցախեան սահմանահատուածին վրայ տեղի ունեցածը բնականաբար զուտ զինուորական քայլ չէր. հակառակ այն իրողութեան, որ դործադրուած միջոցը զուտ զինուորական էր: Հայկական կողմը յստակ պատգամ ուղարկեց թշնամիին, որ իր ոտնձգութիւնները անպատժելի պիտի չմնան: Չափերն ու հանգամանքները յարգելով, գաղափարական իմաստով, ան կը յիշեցնէր 120 տարի առաջ իմաստոր կոչուած դաշտավայրին մէջ տրուած պատասխանը՝ «Անպատիժ պիտի չմնայ»:

Թուրք - ատրպեճանական կողմը երբեմն կը մոռնայ այս հանգամանքը եւ կը փորձէ գործել անպատժելիութեան հոգեբանութեամբ:

Հայկական զինուորական պատասխանին մէջ պէտք է տեսնել այն քաղաքական լրջութիւնը, որ ուղեցոյցը պիտի չանդիսանայ մայրաքաղաք Ուաշինգթոնի Շերիտըն բոլորակին վրայ տեղի ունեցած բռնութեան մեր տալիք պատասխանին:

Հայութեան պայքարի խրամատներէն մէկը Ուաշինգթոնն է, իր Քոնկրեսով, Պետական բաժանմունքով ու Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբի գրասենեակով: Այս յանձնախումբը ամերիկահայութեան քաղաքական կամքի գլխաւոր արտայայտիչն է: Ան կը գործէ

Մ. Նահանգներու քաղաքացիին արուած իրաւունքներուն եւ պարտաւորութիւններուն տրամաբանութեամբ. տարբեր բան չի կրնար ըլլալ:

Իսկ ամերիկեան ահմանադրութեամբ ճշդուած խօսքի, արտայայտութեան ազատութիւնը բառացիօրէն թրքավարի կերպով ոտնակոխուեցաւ Թուրքիոյ նախագահին թիկնապահներուն կողմէ: Մեզի համար անըմբռնելի էր ոտնակոխութեան անհասկնալի թուլութիւնը: Նիւ Եորքի փողոցներէն մէկուն վրայ սիկարէթի գլանիկներ վաճառող (անօրէն արարք) անհատին վրայ առնուած 4 ոստիկաններ ցատկեցին ու զայն գետին տապալեցին, մինչեւ որ ենթակա բառացիօրէն շնչասպառ եղաւ ու մահացաւ: Հեռատեսիլի պատուաներուն վրայ ակնատես եղանք այս դէպքին ու լաւ կը յիշենք ստեղծուած համընդհանուր ընդվզումը: Բայց ինչպէ՞ս կը պատահի, որ երկու հակընդդէմ ցուցարար խումբերու միջեւ դիրք բռնած ոստիկանութիւնը «չի կրնար» առաջը առնել թուրք թիկնապահներու «արշաւանքին», մանաւանդ երբ հաշուի առնենք, որ ցուցարար խումբերը կը գտնուէին Բաղրամեանի (կամ Կլենօքսի, Կլենտէյլ) նման լայն պողոտայի մը երկու հակադիր մայրերուն վրայ: Այնպէս մը չէ, որ քիթ քիթի էին անոնք:

Հետեւաբար, մէկ կողմէ կայ թրքական ապօրինութիւն, միւս կողմէ կայ ամերիկեան ոստիկանութեան անըմբռնելի «անճարակութիւնը»: Ու այս բոլորը տեղի ունեցան բազմաթիւ նկարահանող գործիքներու ներկայութեան, օր ցերեկով: Մեր պատուաներուն վրայ շատ յստակօրէն տեսանք թէ՛ «արշաւող» թուրքերը եւ թէ՛ անճարակ (անճարակ, գժուար թէ՛) ոստիկանները:

Ուրեմն, կը ծագի հայկական կողմի առնելիք քայլերու հարցը, որ ունի երկու ուղղութիւն: Առաջինը թրքական ուղղութիւնն է, երկրորդը՝ ամերիկեան:

Այս մասին Սեդո Պոյաճեան իր

«Թուրքերը անցան Ուաշինգթոնէն» խորագրեալ յօդուածին մէջ մանրամասնած է իր առաջարկները, թէ ինչ քայլեր անհրաժեշտ է որ առնուին (յօդուածը տեսնել ArfId.am կայքէջին վրայ):

Այս յօդուածագրին համոզումով, հայկական կողմին համար մեծ մարտահրաւէր է Ուաշինգթոնի մէջ առնուելիք քայլերուն ներքին տրամաբանութեան յստակացումը: Տարբեր խօսքով, մէկ կողմէ թրքական այս դատապարտելի քայլը անպատիժ չձգել, իսկ միւս կողմէ, մղել ամերիկեան օրինապահ մարմինները, որ պէտքի իրենց թուլութեամբ կամ անվճռականութեամբ անուղղակիօրէն մեղսակից չդառնան թրքական ուժին:

Հարցը, որուն կ'անդրադառնանք, զգալուն խնդիր է, բայց ոչ՝ զգացական. անկախ անկէ, որ կը պարունակէ զգացական եւ օրինական տարր եւս, երբ կ'ոտնակոխուին ամերիկահայ քաղաքացիին սահմանադրական իրաւունքներն ու մարդկային արժանապատուութիւնը: Սա առաջին հերթին զուտ քաղաքական նկարագիր ունի՝ օրինական բաղադրամասով:

Այնպէս որ, մեր պատասխանը կրնայ Մ. Նահանգներու թէ՛ քաղաքական եւ թէ՛ օրինական դաշտերուն մէջ բանաձեւուել:

Ինչ ալ ըլլայ հայկական պատասխանը Շերիտըն բոլորակին վրայ տեղի ունեցած արեւնայի միջադէպին, Անգարայի ու Պաքուի մէջ պիտի կատարուի ատոր հաշուարկումը: Այսինքն, մեր պատասխանին ուժեղութեան կախեալ է, թէ մեր թշնամիները ինչքանով հաշուի կը նստին մեզի հետ:

Իսկ մեր պատասխանը կրնայ ունենալ թէ՛ քարոզչական եւ թէ՛ քաղաքական երեսներ:

Ժիշդ է, այս աշխատանքները կրնան նախաձեռնուել եւ գլխաւորուել Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբին կողմէ: Սակայն ամերիկահայութիւնը, իր բոլոր կազմակերպութիւններով ու հա-

մայնքներով, անհատաբար թէ՛ հաւաքաբար, պատրաստ պիտի ըլլայ շարժելու մէկ մարդու նման, հաւաքաբար: Որովհետեւ ամերիկահայութեան ձայնին միասնական նկարագիրը ինքնին պատգամ կը պարունակէ իր մէջ:

Փոհուակութեամբ պէտք է դիտել տանք, որ ամերիկեան լրատու աղբիւրները, հեռատեսիլի կայաններ ու թերթեր (աւելի քան 250 լրատու միջոցներ), լայնօրէն արձագանգեցին Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբի ներկայացուցիչին նկարահանումներուն, զանոնք օգտագործելով իբրեւ հիմնական աղբիւրը իրենց լրատուութեան: Նաեւ, թրքական այս ոտնձգութեան կապակցութեամբ, նշմարելի է ընդվզումը քոնկրետական շրջանակներէ ներս:

Արդարեւ, Հինգշաբթի օր (18 Մայիս), Մերալոյտի Զինեալ ուժերու յանձնախումբի նախագահ Ճան Մ.Քէյն (Հանրապետական, Արիզոնա) յայտարարութեամբ մը պահանջեց Թուրքիոյ դեսպանը տուն գրկել, իբրեւ անբաղձալի տարր:

Այնպէս որ, երբ ամերիկեան հանրային կարծիքը եւ քոնկրետական շրջանակները իրենք եւս չեն մարսեր թրքական այս անընդունելի քայլը, այս մէկը մեզի կու տայ մեծ առաւելութիւններ՝ մեր տանելիք աշխատանքներուն մէջ:

Բայց եւ այնպէս չոր իրականութիւնը այն է, որ հայ - թրքական ճակատի «ուաշինգթոնեան խրամատ»-էն ներս, մեծ գործ կայ տարուելիք: Իսկ ամերիկահայութիւնը, իբրեւ կազմակերպութիւններ եւ ժողովուրդ, պատրաստ պիտի ըլլայ իր գերակատարութեան, իբրեւ մէկ մասը համահայկական ճակատին:

Մէկ բան յստակ պէտք է ըլլայ. թշնամիին ոտնձգութիւնը անպատիժ պիտի չմնայ, ըլլայ ատիկա թալիքի, կամ Ուաշինգթոնի «խրամատներուն» մէջ:

ՎԱԶԷ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

Հորիզոն www.horizonweekly.ca

HAIG AFARIAN
 Cell : 514.862-6779
 Bur : 514.360.3000 ext 1234
 haig.afarian@gmail.com
 effectuée par MALES ARCHITECTES-IPOTHECAIRES
Charisma FINANCE
 3310 100e Avenue, bureau 350, Laval
 Québec H7T 0J7 • FAX: 514.313.5718

Groupes Sutton - Performer Inc.
 123 Place Frontenac
 Pointe-Claire, QC H9R 4Z7
Sutton
ALBERT ARKILIANIAN
 Courtier immobilier résidentiel
 Residential Real Estate Broker
 aarkilianian@sutton.com
 Cell: 514.962.8822
 Bur: 514.426.9595
 Fax: 514.426.9596

NISSAN | **VÉHICULES D'OCCASION CERTIFIÉS** | **HONDA**
GABRIEL | **GABRIEL**
Kevork Asadourian
 Directeur des ventes - usagé
 Sales Manager - Pre-Owned
 kasadourian@gabriel.ca
 7000, Henri-Bourassa E., Anjou (QC), H1G 6C4
 Tél : 514 327-7777, Cell: 514 318-4115, Téléc : 514 327-7967
 www.nissangabriel.com • www.hondagabriel.com

École De Conduite AZIG
 Driving School
Tel: 514-336-1110
 Moniteur-Instructeur
 AUTOECOLEAZIG@HOTMAIL.COM
 1400, rue Sauvé O, Montréal, QC H4N 1C5, Suite 1438 Centre Adonis II

Personal & Corporate Tax Returns
 Financial Statements
 Bookkeeping
 Business Plan
NATALIE SKAFF, CPA, CGA
 Comptable Professionnelle Agréée | Chartered Professional Accountant
 nat.skaff@gmail.com
 Tel. (514) 963 3363
 2866 Rue De Chamonix
 Saint-Laurent, Québec
 H4R 3B7
 Services available in Armenian, Arabic, English and French

BRING YOUR OWN WINE
NAZARETH CLASSIC GRILL
 550 Curé Labelle, suite 17, Ste-Rose, QC H7L 4V6
 Tel: 450.937.4064
 Email: resto.nazareth@hotmail.com

SAMUEL TOPALIAN
 450 682-1644
AUTO SAMSON
 MÉCANIQUE GÉNÉRALE - REMORQUAGE
 SERVICE DE PNEUS MISE AU POINT
 4700 BOUL. SAMSON, CHOMEDEY LAVAL, QC.

RE/MAX
 ՀԱՅԿ ԿԱՐՊՈՒՆԵԱՆ
Hayk Hartounian
 Courtier immobilier résidentiel
 Residential Real Estate Broker
C 514.574.6162
B 514.333.3000

NETTOYEUR MARIE-CLAIRE
CUEILLETTE ET LIVRAISON GRATUITE À DOMICILE ET AU BUREAU (MONTRÉAL ET LAVAL)
 2535 de Salaberry, Montréal
 Tél: 514.334.7830

Թուրքիոյ մէջ կ'ապրի 4 միլիոն հայ. Հայկազուն Ալվրցեան

Թուրքիոյ կրօնափոխ հայերուն, անոնց խնդիրներուն եւ տեսանելի վտանգներուն մասին «Ապառաժ»-ը բացառիկ գրոյց ունեցած է Արեւմտահայոց հարցերու ուսումնասիրութեան կեդրոն-գիտահետազոտական հիմնադրամի տնօրէն, հայագետ, բանասիրական գիտութիւններու թեկնածու Հայկազուն Ալվրցեանի հետ:

Արեւմտահայոց հարցերու ուսումնասիրութեան կեդրոն-գիտահետազոտական հիմնադրամը ստեղծուած է 2006 թ. ՀՅԴ Բիւրոյի նախաձեռնութեամբ:

Կեդրոնին հիմնական նպատակն է ծանօթանալ Արեւմտեան Հայաստանի եւ այնտեղ ապրող հայութեան խնդիրներուն եւ զանոնք հասու դարձնել հայ ու օտարերկրեայ հանրութեան:

Կեդրոնը ունի հայալեզու (<http://akunq.net/am/>) եւ թրքալեզու (kunq.net/tr/) կայքեր, որոնց միջոցաւ կը հրատարակուին Արեւմտեան Հայաստանի եւ արեւմտահայութեան կեանքի բոլոր բնագաւառներուն վերաբերող տեղեկութիւններ, ուսումնասիրութիւններ եւ լուրեր:

Հայ հասարակական գիտնական Տիգրան Ս. Կիրակոս Եկեղեցոյ մէջ, 2015-ին: Լուսանկարիչ Պրայլն Տէճոն, The New York Times

Թուրքիոյ կրօնափոխ հայերը
Թուրքիոյ կրօնափոխ հայերը իրենց հայկական անցեալին նկատմամբ տարբեր վերաբերմունք ունին եւ ըստ այդմ ալ կը բաժնուին երկու հիմնական խումբերու:

Առաջին խումբի հայերը 1915 թուականէն ի վեր կը շարունակեն ապրիլ քիւրտերու կամ թուրքերու կողքին՝ որպէս մուսուլմաններ: Ասոնց զգալի մասը մահամետական ընտանիքներու մօտ դաստիարակուած հոգեգաւակներու սերունդներն են: Եթէ նոյնիսկ տեղեակ են իրենց հայկական ծագման մասին, առանձնապէս հակած չեն վերադառնալու այդ ինքնութեան: Ասոնք հաշտուած են կատարուած իրողութեան հետ եւ չեն փորձեր իրենց համար բարդութիւններ ստեղծել:

Երկրորդ խումբի հայերը նույնպէս իսլամացած են, սակայն ասոնք կը դիտակցին իրենց զգալի պատկանելիութեան, եւ զայն գաղտնի կերպով կը փոխանցեն սերունդէ սերունդ, իրենց ընտանիքներուն մէջ կը պահպանեն որոշ հայկական զգալի սովորութիւններ, ծէսեր, աւանդույթներ եւ մշակութային տարրեր, ասոնք կը խուսափին օտարներու հետ ամուսնութիւնէն: Ասոնք կ'ամուսնանան իրենց պէս ծպտեալներու հետ եւ պատեհ առիթներու միտումով կը վերադառնան հայկական ինքնութեան: Ասոնք առաւելաբար ծանօթ են որպէս գաղտնի կամ ծպտեալ հայերու խումբ:

Ընդհանուր առմամբ իսլամացածներուն թիւը կը հասնի 3,5-4 միլիոնի, բայց ընդունելու ենք, որ անոնցմէ մօտ 1,7-2 միլիոնն է, որ որոշ չափով հաւատարիմ մնացած է իր անցեալին, ակունքներուն եւ հայկական ինքնութիւնը վերականգնելու ձգտումներ ունի:

Հայերուն ծածկագիրը՝ 2
Թուրքիոյ մէջ ապրող բոլոր ազգային փոքրամասնութիւնները ունին ծածկագիր: Ու թէեւ իսլամացման գործընթացը հազարաւոր հայեր փրկեց ցեղասպանութենէն, սակայն Թուրքիոյ դեկաւարութիւնը երբեք չմոռցաւ, որ անոնք հայեր են:

1915 թ. հայերու իսլամացումը իշխանութիւնները կանգնեցուց անսպասելիորէն ծագած խնդիրներու դէմ յանդիման: Անոնք բնականաբար պէտք է տեղաշարժուէին, ճամբորդէին, բայց իշխանութիւնները անոնց չէին վստահեր: Անհրաժեշտութիւնը զգացուեցաւ կրօնափոխներուն անձնագիրներուն մէջ կատարել անոնց հայ ըլլալը հաստատող գաղտնի նշում: Ի դէպ՝ նոյնը կ'ընէին նաեւ այլ փոքրամասնութիւններու պարագային: Հետագային գաղտնի վերահսկման համակարգը կատարելագործուեցաւ: Այսօր կրօնափոխ յոյներուն անձնագիրներուն մէջ գաղտնանշուած ծածկագիրն է 1-ը, հայերունը՝ 2, հրեաներունը՝ 3, որոնցմով անոնք կը վերահսկուին երկրի ողջ տարածքին:

Տեսանելի վտանգներ
Տարբեր հարցումներով ակնյայտ

դարձած է, որ Թուրքիոյ բնակչութեան 46-48 տոկոսն է, որ ինքզինք թուրք կը համարէ. բնակչութեան կէսէն աւելին ազգային-կրօնական փոքրամասնութիւններն են, որոնց թիւը 50-էն աւելի է:

Թէեւ սահմանադրութեամբ կը յայտարարուի, որ Թուրքիոյ բոլոր բնակիչները թուրքեր են, սակայն ակնյայտ է, որ այսօր պետութեան ամենախոցելի կողմը ազգային փոքրամասնութիւններու հարցն է, որքան ալ իշխանութիւնները փորձեն զայն «չնկատելու» տալ: Բաւարար է նշել, որ փոքրամասնութիւն կը համարուին նաեւ աւելի քան 20 միլիոն քիւրտերը:

Դէպի Եւրոմիութիւն արեւելումի ճանապարհին վերջին տարիներուն Թուրքիոյ իշխանութիւնները ստիպուած էին կարգ մը հարցերով կատարել ԵՄ պահանջները: Անոր հետեւանքը եղաւ՝ խօսքի, մամուլի որոշ ազատութիւն, ազգային-կրօնական հարցերու եւ մարդկային իրաւունքներու արձարձում, քեմալիզմէն եւրոպամէտ ժողովրդավարներու եւ կառավարող իսլամիստներու աստիճանական հեռացում եւ այլն:

Սակայն Օսմանեան կայսրութեան երբեմնի հզօրութեան վերականգնման՝ Ռեճեպ Թայիպ Էրտողանի նկատմամբ, երկիրը կը տանին յետընթաց ճանապարհով, որ իր մէջ կը պարունակէ բազմաթիւ վտանգներ՝ նաեւ ազգային զարթոնք ապրող փոքրամասնութիւններու համար:

Վերջին տարիներուն լայնօրէն կ'արձարձուի Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման հարցը: Թուրքիոյ մէջ եւս որոշ մտաւորականներ ու լրագրողներ, յատկապէս քրտական ուղտակցութիւնները, սկսած են Հայոց ցեղասպանութեան (նաեւ՝ յոյներու, ասորիներու, եգիպտիներու եւ այլ ժողովուրդներու) մասին շատ խօսիլ, գրել, յիշատակել այդ օրը: Այս ամէնուն մէջ թրքական իշխանութիւնները կը տեսնեն լուրջ վտանգ եւ անպայման կը փորձեն կասեցնել սկսուած գործընթացները: Անոր նախադրեալները ակնյայտ են. Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած «յեղաշրջման» յաջորդած հալածանքներէն ու հետապնդումներէն զերծ չմնացին նաեւ հայերը: Ընդունելով երթալով կը մեծնայ. վտանգաւոր ժամանակներ կը սպասուին:

Հայերուն խօսափողը
Թուրքիոյ մէջ ապրող հայերուն պարագային միայն հայկական արմատներ ունենալու գիտակցութիւնը բաւարար չէ ինքնութեան վերադառնալու համար: Հարկաւոր են պայմաններ, անվտանգութեան զգացում, հանդուրժողականութեան միջոցառում, գործընթացները ուղղորդող ղեկավարներ՝ հոգեւոր թէ՛ աշխարհիկ:

Այդ գործընթացը սկիզբ առաւ երջանակաշիջատակ պատրիարք Շնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստեանի գործունէութեամբ: Աշխարհիկ գործիչներէն պէտք է յատկապէս նշել Հրանդ Տինքը, որուն կեանքն ու գործունէութիւնը թրքական իշխանութիւնները կասեցուցին նենգա-

բար: Ան ցեղասպանուածներուն եւ բռնի իսլամացածներուն դատի նուիրեալն ու անահանջ պաշտպանն էր: Ի դէպ՝ Հրանդ այն կարծիքին էր, որ եթէ Թուրքիան օր մը ժողովրդավար երկիր դառնայ, հայերուն թիւը 2 միլիոնով կ'աւելնայ: Սակայն այս գործընթացը անշրջելի է. այսօր ականատես ենք հայ պատգամաւոր Կարօ Փայլանի վճռական գործունէութեան խորհրդարանական մակարդակի վրայ. այս մէկը Թուրքիոյ հայութեան եւ միւս փոքրամասնութիւններուն իրաւունքներուն համար մղուող պայքարի որակապէս նոր շրջան է: Ան Հրանդ Տինքին արժանի հետեւորդն է:

Թուրքիայէն Հայաստան, թէ՞ Հայաստանէն Թուրքիա

Արեւմտեան Հայաստանի եւ Թուրքիոյ այլ բնակավայրերուն մէջ ապրող հայերուն զանգուածային հոսք դէպի Հայաստան չկայ երկու պարզ պատճառներով. անոնք կ'ապրին իրենց հայրենիքին մէջ, իսկ տնտեսապէս Թուրքիան Հայաստանէն առաւել բարեւոք վիճակի մէջ կը գտնուի:

Հայաստան տեղափոխուողներուն թիւը հատուկեմտ է, մինչ Հայաստանէն Թուրքիա դաշտողները աւելի շատ են. այս մտահոգուելու առիթ պէտք է տայ Հայաստանի իշխանութիւններուն: Հայաստանէն Թուրքիա տեղափոխուած հայերուն զգալի մասը կ'աշխատի արտադրական ձեռնարկութիւններու մէջ. Թուրքիայէն Հայաստան ներարկուող հագուստեղէնի ու կոշիկի մեծ մասը անոնց արտադրանքներն են:

Հայերը Հայաստանի մէջ չէին կրնար հագուստ ու կոշիկ կարել: Հայաստանի հողերուն միայն 30 տոկոսն է, որ կը մշակուի: Մնացածը խոպան է: Հայաստանը դարձաւ խոպան, իսկ մեր հայրենակիցները խոպանճի՛ ուրիշի երկրին մէջ:

Կա՛մ մենք պէտք է հաշտուինք այն գաղափարին հետ, որ յոգնած ազգ ենք եւ այլեւս ընելիք չունինք այս աշխարհի վրայ՝ ուժեղներու կողքին, կա՛մ ազգը պէտք է սթափի եւ իրավիճակը փոխէ...

Նախիջևանի ապագան ենթադրող Ջաւախք

Հայաստանը արտաքին աշխարհին հետ կապող 60-70 քիլոմետրանոց Ջաւախքը Նախիջևանի ճակատագրին կ'արժանանայ: Ջաւախահայերուն սոցիալ-տնտեսական խնդիրներուն այսօր փոխարինեց այլ աղէտ մը՝ Վրաստան-Ատրայէյճան-Թուրքիա ռազմավարական-գաղտնակցային յարաբերութիւնները: Վրաստան բացած է իր բոլոր դռները Թուրքիոյ առջեւ. թուրքերը հեղեղած են Ջաւախքը:

Ջաւախքի մէջ չլսուած, չտեսնուած բաներ կը կատարուին. հասարակաց

տուներ բացուել են, եւ եթէ առաջ Ջաւախքի մէջ ապրող բոլոր ժողովուրդները կը խօսէին միայն հայերէն, ապա այսօր յաճախ կը լսես թրքերէն: Այս մէկը շատ վտանգաւոր է, իսկ վրացական իշխանութիւնները կ'աջակցին թուրքերուն՝ չգիտակցելով, թէ հետագային ի՛նչ աղէտ կրնայ ըլլալ նաեւ իրենց համար: Աճաբիան, Ջաւախքն ու Վրաստանի ատրայէյճանակ Գարդաբանի եւ Մառնելուի շրջանները, որոնք սահմանակից են Ատրայէյճանի, կը սպառնան վերածուելու Թուրքիան Ատրայէյճանի կապող կամուրջի: Այս մէկը փաստօրէն փանթուրքիզմի նոր ճանապարհն է:

Չմոռնանք, որ Պարսկաստանի հետ սահմանին նոյնպէս 18-20 միլիոն թուրք կ'ապրի: Եւ եթէ Ջաւախքը հայաթափուի, Հայաստանի շրջափակումը թրքական մահուան օղակով կ'ամբողջանայ:

Ժամանակին չազատագրեցինք մինչեւ Կոռն դեմ ինկած հայկական պատմական տարածքները՝ մենք զմեզ այս շրջափակումէն ապահովագրելու համար, իսկ այսօր ականատես ենք այդ սխալին ծանր հետեւանքներուն, որոնք կը սպառնան վերածուելու վտանգաւոր ապագայի, որուն սկիզբը դրուեցաւ 1994-ի զինադադարին կնքումով:

Միացեալ Հայաստանի խորհուրդը ճանապարհին

Մեր աշխարհասփիւռ ազգը երբեւէ պիտի չհրաժարի իր պետականութիւնը վերականգնելու գաղափարէն: Միացեալ Հայաստան կերտելու ճանապարհին մենք նուաճեցինք առաջին յաղթանակը՝ Արցախը: Այսօր կայծեր կը ցոլան Արեւմտեան Հայաստանի մէջ: Պէտք է քաղաքական բարենպաստ պահ ստեղծուի, խորանան Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցող զարգացումները, եւ մենք, որպէս պետութիւն, պատրաստ ըլլանք այդ կայծերը կրակի վերածելու:

Հայկական հարցը, Հայ Դատը, Միացեալ Հայաստանը կերտելը հնարաւոր կ'ըլլայ նախեւառաջ այդ գաղափարին համար ռազմաքաղաքական եւ տնտեսական յենք ստեղծելով: Այդ յենքը հզօր պետութիւնն է: Աշխարհի վրայ եւ տարածաշրջանին մէջ պէտք է ունենանք մեր գնահատելի կշիռը: Իսկ երկիրը կարելի է հզօրացնել միայն երկրին նուիրուած, երկրին մէջ աշխատանք ունեցող, լաւ ապրող քաղաքացիներով եւ այս ներուժը ճիշդ ղեկավարող իշխանութեամբ:

Միացեալ Հայաստանի կերտման ճանապարհին մենք նախ պէտք այս հարցերուն լուծում տանք: Հայաստանի եւ Արցախի Հանրապետութիւններն են համայն հայութեան ապագան, իսկ Սփիւռքը միայն մէկ պարագայի կրնայ հզօրանալ. երբ անոր ուժը ուղղորդուի դէպի Հայաստանի եւ Արցախի հզօրացումը:

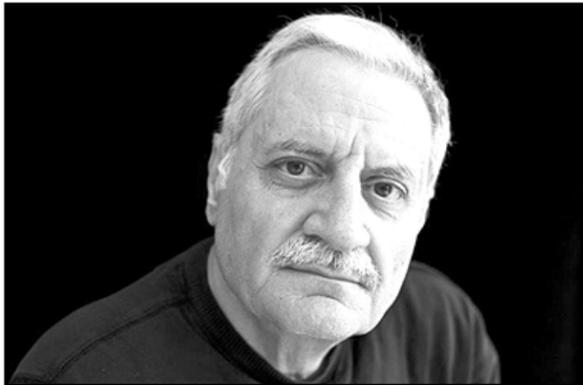
Լուսինէ Թեւոսեան

«Հորիզոն»-ի աւագ խմբագիր Վրէժ-Արմէն Արթինեանի շնորհուեցաւ լրագրողներու լուսագոյն հրապարակումներու մրցոյթի պարգեւը Վրէժ-Արմէն պատուովճարը կը յատկացնէ Արցախի նահատակ զինուորի մը ընտանիքին

«Արմէնպրես» կը հաղորդէ, թէ 2 մայիսին Երեւանի մշակութային կեդրոնին մէջ կայացաւ ՀՀ սփիւռքի նախարարութեան, Ռուսաստանի հայերու միութեան եւ Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի կողմէ յայտարարուած՝ գիտական եւ ստեղծագործական լուսագոյն աշխատանքներու պարգեւատրման հանդիսաւոր արարողութիւնը: Սոյն մրցանակաբաշխութիւնը սկսած է 2007-ին:

Այս 2016-ի մրցանակաբաշխութեան կեդրոնական նիւթն էր «Համագրգային միասնութիւնը որպէս հաւաքական ուժի, հզօրութեան գրաւական» նշանաբանը: Զեռնարկը նուիրուած էր Հայաստանի Հանրապետութեան 25-ամեակին: Մրցանակային հիմնադրամը 42 միլիոն դրամ է: Գլխաւոր մեկնեան է Ռուսաստանի հայերու միութեան նախագահ պրն Արա Աբրահամեան, որ անձամբ ներկայ էր հանդիսութեան: Հայաստանի ակադեմիական ու մասնագիտական հաստատութիւններու եւ միութիւններու գործակցութեամբ կ'ընտրուին մրցանակի արժանացողները:

Այս տարի պարգեւատրուեցան 62 մտաւորականներ, գրողներ, լրագրողներ, արուեստագէտներ, գիտնականներ: Անոնց կարգին «Հորիզոն»-ի աւագ խմբագիր Վրէժ-Արմէն Արթինեանի շնորհուեցաւ Հայաստանի լրագրողներու միութեան «լրագրողներու լուսագոյն

հրատարակումներու մրցոյթի դափնեկրի» կոչման վկայագիր եւ 300 000 դրամի (620 ԱՄՆ տոյար) նիւթական պարգեւ մը: Մրցանակաբաշխման ցանկութեամբ այդ գումարը պիտի յատկացուի Արցախի նահատակ հերոսներէն մէկուն ընտանիքին: Վրէժ-Արմէնի ուղեւորը (տես շրջանակուած), ի բացակայութեան, ներկաներուն փոխանցեց Հայաստանի լրագրողներու միութեան փոխնախագահ եւ միութեան մրցանակաբաշխութեան յանձնաժողովի նախագահ պրն Գրիգոր Զանիկեան:

ՀՄԸՄ-Լաւալի բոնցքամարտիկներու յաջողութիւնները

Մեծ հպարտութեամբ եւ ուրախութեամբ կը յայտարարենք 28-29 Ապրիլ 2017-ին Ռիվիէր տիւ Լուի մէջ նահանգային պրոֆէսիոնալ ձեռնոց բոնցքամարտի մրցանքին ընթացքին ՀՄԸՄ-Լաւալէն չորս տղոց ձեռք բերած յաջողութիւնն ու փորձառութիւնը: Այս մէկը իրենց առաջին մասնակցութիւնն էր: Վրէժթոր Սեւունց, Սարգիս Ղազարեան, Գարրիէլ Նազարեան եւ Շիրազ Ղազարեան, իրենց պատասխանատուներու եւ մարզիչին՝ Նազար Թորոսեանի կողքին կարողացան ձեռք ձգել երեք պրոֆէսիոնալ մետալներ եւ բոնցքամարտի մեր ակումբը ծանօթացնել Քեպեկէի մէջ մարտարուեստի թատերաբեմին:

Յաջողութիւնը դիւրին հասանելի չէ, եւ մեր տղաքը անցնող 6 ամիսներուն ընթացքին ժրաջան կերպով կ'աշխատէին պատրաստուելու համար այս մրցանքին: Մենք հպարտ ենք անոնց քաջութեամբ, յանձնառութեամբ, կազմակերպուածութեամբ եւ ժրաջան աշխատանքով: Քաջալերեցէ՛ք զանոնք մինչ կը մասնակցին 19-21 Մայիսի շաբաթավերջին Թերեպոնի մէջ բոնցքամարտի Հիւսիսային Ամերիկեան մրցանքի մը:

Մեր խումբերու մարզումները տեղի կ'ունենան Երեքշաբթի եւ Հինգշաբթի երեկոյան ժամը 7-ին, իսկ Շաբաթ առաւօտեան ժամը 11-ին: Ներկայիս մարզիչ Յարութ Ապրաքեանի հսկողութեան տակ 10 տարեկանէն վար աշակերտներու դասերը տեղի կ'ունենան Շաբաթ առաւօտեան ժամը 10-ին: Բոնցքամարտի գլխաւոր մարզիչն է Նազար Թորոսեան հեռ. 514-833-6469:

ՆԱԶԱՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
ՀՄԸՄ-ԼԱՒԱԼ

Խօսք շնորհակալութեան

Մեծ պատիւ մըն է ինձի համար արժանանալ այս մրցանակին: Առաջին հերթին սակայն կ'ուզէի յտակ ըլլայ, որ պատիւը նախ եւ առաջ այն մամուլինն է, որուն էջերուն մէջ գրեւորուեցայ: Նախ Գահիրէի «Յուսաբեր»-ին, ուր 1955-ին լոյս տեսաւ անդրանիկ գրութիւնս եւ ուր առի առաջին քայլերս հրատարակագրութեան մարզին մէջ, ապա Պոսթընի «Հայրենիք»-ին, բայց մանաւանդ Մոնթրէալի «Հորիզոն»-ին, որ 1979-էն ի վեր գլխաւոր բեմս հանդիսացաւ: Ես զուակն եմ դաշնակցական մամուլին եւ սպասարկուն՝ հայ մամուլին:

Այս առթիւ կ'ուզեմ շնորհակալութիւնս յայտնել Հայաստանի լրագրողներու միութեան ու անոր ճամբով՝ գրչակից ընկերոջս՝ Գրիգոր Զանիկեանին, որ «Լուսագոյն հրատարակագրական մրցանակը» ինձի շնորհելու մեղքը գործեցին...

Շնորհակալութիւն Համաշխարհային հայկական կոնգրեսին, Ռուսաստանի հայերու միութեան - Սփիւռքի նախարարութեան, որ հաստատած են սոյն մրցանակաբաշխութիւնը:

Շնորհակալութիւն մանաւանդ պրն Արա Աբրահամեանին, որ Հայրենիքի ու Սփիւռքի մտաւորականութիւնը խրախուսող երկամեայ այս մրցանակաբաշխութեան լուսամիտ մեկնեանն է: Հայ կեանքին մէջ մտաւորականութեան կարեւոր դերակատարութեան գիտակցիլը մեծ արժանիք է, ու հազուադիւրս են նման նախաձեռնութիւնները: Յանկութիւնս է, որ պրն Աբրահամեանի օրինակը ըլլայ վարակիչ, ու հայ լեզուն, հայ դպրութիւնը, հայ մշակոյթն ու հայ արուեստը վայելեն իրեն նման անձնաւորութիւններու մնայուն եւ անսակարկ հովանաւորութիւնը:

Փափաքս է, նաեւ, որ ինձի վիճակուած պատուովճարը յատկացուի Արցախի մեր անզուգական հերոսներէն մէկուն ընտանիքին, իմ կողմէ որպէս համեստ ներդրում մեր գոյատեւման պայքարին:

ՎՐԷՅ-ԱՐՄԷՆ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Ghadir Meat & Restaurant
T. 416-750-7404
T. 416-750-7400
1848 Lawrence Avenue E.
Scarborough, ON M1R 2Y4
E-mail: info@ghadirmeatmarket.com

Gary Chahinian
ABR., Broker of Record - Owner
RE/MAX DIAMOND Realty Inc.
W torontohomes.ca
E gary@remaxdiamond.com
416-258-8892

Noor Fine Food
Gourmet Mediterranean Cuisine
1 High Meadow Place, Unit 9
Toronto, Ontario M9L 2Z5
Tel 416 745 3111
Fax 416 745 9337

ANI Restaurant
905.761.6484
1450 Clark Ave. West,
Thornhill ON L4J 7R5

Sutton
Sutton Group-Admiral Realty Inc., Brokerage
1206 Centre Street, Thornhill, Ontario L4J 3M0
Annie Varbedian
Sales Representative
Direct: (416) 918-3615
Office: (416) 739-7200
Fax: (416) 739-9367
annievarbed@hotmial.com
www.suttongroupadmiral.com

hearing aid source
Andre Ayzvazyan HIS B.A.S.
andre@HearingAidSource.ca
416 754 4327 (HEAR)
Parkway Mall, 85 Ellesmere Rd., #65, Toronto, ON, M1R 4B9

Crown Pastries
Fine Middle Eastern Pastries
2086 Lawrence Ave East (Lawrence & Warden)
Toronto ON. M1R 2Z5
Tel 647.351.2015
www.crownpastriesbaklava.com

I.D.A.
Part of the **Biospill** family of pharmacies.
Pharmacists
Sarkis Balian
Vartan Balian
Maral Abdalian Balian
Cassandra Pharmacy Inc.
2040 Victoria Park Ave.
Toronto, Ontario
M1R 1V2
Tel. : 416.449.2040
Fax: 416.449.2048

ANI BAKERY
ԱՆԻ ՓՈՒԱՊԱՆ
Middle Eastern Pizza
Lahmajoun
ARSEN DABBAGHIAN
25 Howden Road, Unit #2
Scarborough, Ontario M1R 3C8
Tel: 416.285.7164

Գանատայի Հայոց Թեմի Ազգային Երեսփոխանական 59/16րդ Ժողով

Գանատայի Հայոց Թեմի 59/16րդ Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը գումարուեցաւ 12-13 Մայիս 2017-ին, Վանգուվըրի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ հիւրընկալութեամբ եւ ընդ բարձր հովանաւորութեամբ Թեմիս բարեջան Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Բարբէն Արք. Չարեանի:

Ժողովին իրենց մասնակցութիւնը բերին Թեմիս եկեղեցիներու Հոգեւոր Հովիւներն ու Ազգային Երեսփոխանները, որոնք ժամանած էին Մոնթրէլէն, Լաւալէն, Գէմպրիճէն, Թորոնթօնէն եւ տեղւոյն Վանգուվըրէն: Ազգային Երեսփոխաններու կողքին հիւրաբար ժողովին իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ՝ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչներն ու Ազգային Պատգամաւորները:

Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը՝ Նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդ՝ Գերաշնորհ Տ. Բարբէն Արք. Չարեանի, սկսաւ իր օրակարգերու գործադրման Ուրբաթ կէսօրին, որուն զիւանի ատենակազմներ ընտրուեցան տեարք Յակոբ Ծանապեան եւ Օհան Կիւրեղեան իսկ քարտուղարներ Տ. Գեղարդ Մ. Վրդ. Քիւսպէկեան եւ Տ. Գարբիէլ Քհնյ. Գամայեան: Ժողովին իր Հայրական Պատգամը ուղղարկած էր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Գահակալ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը:

Ժողովը քննարկեց Առաջնորդին, Կրօնական Ժողովին եւ Ազգային Վարչութեան տարեկան միամիայ գործունէութիւնը: Ան հանգամանօրէն անդրադարձաւ նաեւ Թեմիս ազգային եւ եկեղեցական բազմերես հարցերուն, ու յատկապէս՝ մեր մատուցած սերունդի Քրիստոնէական եւ Հայեցի դաստիարակութեան, Սուրիահայութեան համար տարուած եւ նախատեսուած ծրագիրներուն, Գանատայի 150-ամեակին եւ Մոնթրէլ քաղաքի հիմնադրութեան 375 ամեակին նուիրուած մշակիչ ծրագիրներուն, Թեմիս բարեփոխուած կանոնադրութեան, ինչպէս նաեւ՝ Թեմիս յառաջիկայ 10-ամեայ գործունէութեան ծրագրի մշակման:

Ժողովի աւարտին տեղի ունեցաւ Ազգային Վարչութեան ընտրութիւն: 2017-2018 տարեշրջանի Կրօնական Ժողովի կազմի անդամներն են՝

- Տ. Վարդան Վրդ. Թաշճեան, ատենակապետ
- Տ. Գարբիէլ Քհնյ. Գամայեան,

- ատենադպիր
- Տ. Գառնիկ Աւ. Քհնյ. Գոյունեան, խորհրդական

Ազգային Վարչութեան կազմի անդամներն են.

- Տիկին Ծովիկ Թերզեան, ատենակապետ (Լաւալ)
- Պրն. Յակոբ Պուլկարեան, ատենադպիր (Մոնթրէլ)
- Պրն. Վարդապետ Փանոսեան, գանձապահ (Լաւալ)
- Պրն. Յակոբ Ծանապեան, փոխատենակապետ (Թորոնթօ)
- Պրն. Մայք Թիթիգեան, խորհրդական (Գէմպրիճ)
- Տիկին Սեդա Մալխասեան, խորհրդական (Մոնթրէլ)
- Տիկին Օսիկ Մխարիթիսեան, խորհրդական (Թորոնթօ)
- Պրն. Լեւոն Պէնկեան, խորհրդական (Մոնթրէլ)
- Յակոբ Տէր Յակոբեան, խորհրդական (Վանգուվըր)

«SPIRIT OF ARMENIA»

Ուրբաթ, 12 Մայիսին, տեղի ունեցաւ «Spirit of Armenia» գնահատագրի տուչութիւնը, որուն արժանացաւ Վանգուվըրի շրջանէն հայութեան տարիներու բարեկամ եւ Հայկական Յեղասպանութեան յուշարձանի կառուցման իր նեցուկը բերած Տիկին Սուզան Անթոնը:

Տիկին Սուզան Անթոնը ներկայացուց Վանգուվըրի շրջանէն պրն. Յակոբ Տէր Յակոբեան: Իր խօսքին մէջ ան շնորհակալութիւն յայտնեց Տիկին Սուզան Անթոնին հայ գաղութին իր ցուցաբերած շարունակական զօրակցութեան համար եւ յատկապէս Հայոց Յեղասպանութեան Յուշարձանի կառուցման իր ցուցաբերած նեցուկին համար:

Տիկին Անթոն իր սրտի խօսքին մէջ արտայայտեց իր երախտագիտութիւնը եւ հմայքը հայ ժողովուրդի նկատմամբ, որոնք Սփիւռքի տարածքին իրենց կնիքը դրած են այն երկիրներուն մէջ ուր հաստատուած են եւ դարձած են քաղաքացիներ:

«Spirit of Armenia» շքանշանը կը տրուի ոչ-հայ անհատներու, որոնք կը ցուցաբերեն յատուկ բարեկամութիւն եւ ծառայութիւն՝ հայութեան եւ հայութիւնը շահագրգռող հարցերու առընչութեամբ:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայ-Առաքելական Եկեղեցւոյ 30-ամեակին նուիրուած Պաշտօնական Ճաշկերոյթ

Ճաշկերոյթը հովանաւորուած էր Թեմիս բարեխնամ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Բարբէն Արք. Չարեանի կողմէ, կազմակերպութեամբ տեղւոյն եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւին եւ Հոգաբարձութեան:

Այս առիթով, Առաջնորդ Սրբազան Հօր գնահատագրին արժանացան գաղութի այն ազգայինները, որոնք աւելի քան 20 տարիներ ծառայութիւն մատուցած են Վանգուվըրի հայ համայնքէն ներս: Իսկ Ազգային Առաջնորդարանի «Յովհան Մանգակունի» շքանշանին արժանացաւ պրն. Էտի Փափազեան, իր երկարամիայ անշահախնդիր ծառայութեան համար:

Ձեռնարկի աւարտին խօսք առաւ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը եւ ըսաւ. «Երեսուն տարիներ առաջ Վանգուվըրի գաղութը հաւաքական ճիգերով, անձուրաց ու հաւատաւոր հայորդիներու

օժանդակութեամբ կառուցեց իր հոգեւոր աղօթքի տունը, իր հաւաքավայրը՝ Հայ Կեդրոնը: Կը հաւատամ որ 30-ամեայ տարեդարձը տօնն է իւրաքանչիւրիդ, անոր՝ որ իր կեանքը խառնած է եւ միացուցած է իր մասնակցութեամբ, եկեղեցւոյ ու հայ կեդրոնի ամբողջական կեանքին: Երեսուն տարիներ շարունակ եկեղեցին եղած է այն կենդանի, ապրող, հոգեւոր շէնքը, ուր աղօթքն ու շարականը զօղանջած են որպէս ապրեցնող ուժ եւ ներթափանցած ամէն մէկ հաւատացեալի հոգիին մէջ: Հայ Կեդրոնը դարձած է հաւաքավայր մը գաղութի գաւակներու, ուր անդադար հնչած են մեծաքանակ տարրերը Մեսրոպ Մաշտոցի: Կրթական, մշակութային ու մարզական կեանքը աշխոյժ հունի մէջ մտած է ու դարձած կազմակերպ: Այսօր եւս կը շարունակէ իր նուիրական առաքելութիւնը, հայեցի դաստիարակութիւն ջամբելու նոր սերունդին, ոգի ներշնչելու ու մանաւանդ արթնցնելու այն գիտակցութիւնը, որ իրենք Հայ ազգի արժանաւոր գաւակներն են»:

ՀՅԴ ԳՊՄ «Դրօ» մասնաճիւղի Պատանեկան Միութեան 60 ամեակի Տօնակատարութիւն

THROWBACK

Մանթր-ի Երեկոյ

Հիւնգաբթի, Յունիս 8 2017

Երեկոյեան ժամը 7:00-ին Մոնթրէալի Հայ Կեդրոնի Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ

Մուտք \$20

Սեղան ապահովելու համար հեռաձայնել՝ Սերժ Բամանճեանին - 514 947 1890

Հ.Յ.Դ.Գ.Պ.Մ. "ԴՐՕ" ԵՒ "ԳԵՏԱՇԵՆ" ՄԱՍՆԱՃԻՂԵՐ

Այցելեցէք Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանատան կայքէջը՝ www.canada.mfa.am

Նիւթեր ՀՅ Դաշնակցութեան Պատմութեան Համար, Ժբ. Հատոր, Խմբագիր՝ Երուանդ Փամպուրեան

Փաստաթղթերի ժողովածուին գրախօսական անդրադարձ կատարելու խնդիրը միշտ էլ կապուած է որոշակի բարդութիւնների հետ, քանզի նման հրապարակման աղբիւրագիտական արժէքի բացայայտումը դեռեւս բաւարար չէ այն կազմող հեղինակի կատարած գործի ամբողջական արժեւորման համար:

Մեծ եղեռնի ողբերգական իրադարձութիւնների վերաբերեալ հրատարակուած որոշ ժողովածուներում յաճախ վաւերագրերի այնպիսի մեծ ծաւալ է աւելացել առանց այդ էլ պարզ ու յստակ կերպով ապացուցուած պատմական իրողութեան հիւսուածքին, որ դրանք սոսկ մանրամասնելով տեղի ունեցած յանցագործութեան առանձին դրուագները, մեծապէս բարդացրել են «Թիւրքի ու մացառների» յետեւում «անտառը» տեսնելու, այսինքն՝ պատմագիտութեան անհրաժեշտ հայեցակարգային յստակեցումներ կատարելու խնդիրը:

Երուանդ Փամպուրեանի կազմած փաստաթղթերի ժողովածուն, որը ՀՅԴ գործունէութեան վաւերագրերը ներառող «Նիւթեր ՀՅ Դաշնակցութեան պատմութեան» 12-րդ հատորն է, սկզբունքորէն տարբերում է նման հրապարակումներից: Ներկայացուող վաւերագրերը լինելով 20-րդ դարասկզբի հայութեան կեանքում առանցքային դերակատարութիւն ունեցած կուսակցութեան գործունէութեան արդիւնքը, միաժամանակ առանձնայատուկ արժէք ու նշանակութիւն ունեն Հայոց ցեղասպանութեան պատմութեան ուսումնասիրութեան համատեքստում: Դրանք կուսակցական խողովակներով հաւաքուած ու արտասահման ուղարկուած այս փաստաթղթային ապացոյցներն են, դրանք սկզբում կոչուած էին կանխարգելիչ դեր խաղալու շարունակուող ցեղասպանութեան հետագայ ծաւալման ճանապարհին, իսկ հետագայում ծառայելու իբրեւ ապացոյցներ՝ Թուրքիային պատասխանատուութեան կանչելու համար: Այսինքն դրանք այն երկու համաժամանակեայ «տեսաշարերն» էին, որոնցից առաջինում արձանագրուած յանցագործութեան փաստերը, երկրորդում յստակ բողոքների ու յայտարարութիւնների վերածուելուց առաջ իրենց մէջ էին ներառել կուսակցական խողովակներով ստացուող եւ աստիճանաբար բիւրեղացող տեղեկատուական հոսքի ողջ հարստութիւնը: Ուստի բնական է, որ Ցեղասպանութեան կանխման ու դրա համար պատժի սահմանման մէջ շահագրգիռ ուժի հետաքրքրութիւնների դաշտում էր յայտնուել ոչ միայն խնդրի աւելի քան ակնյայտ՝ քրէական կողմը, այլ նաեւ՝ յանցագործութեան խորքային շարժառիթները վերհանելու առաջադրանքը: Որովհետեւ տուեալ պատմաչրջանում ՀՅԴ-ն ոչ միայն ծաւալուող դիմակայութեան կողմերից մէկն էր, այլեւ՝ դրա հետագայ ընթացքը պարզելու մէջ շահագրգիռ ուժը:

Նման ողբերգական տեսաշարը ներկայացնող, վերլուծող եւ ապա դրա հիման վրայ միջազգային ասպարէզում քայլերի դիմող կուսակցութեան հաւաքած նիւթերի կարեւորութիւնն աւելի բարձր է ցանկացած եղելութեան հաւաստիութիւնն ապացուցող վաւերագրերից, քանզի իր մէջ պարունակում է ոչ միայն «ինչպէս է եղել իրականում»-ը հերթական անգամ հաւաստելու հնարաւորութիւն, այլեւ, որ աւելի կարեւոր է՝ «ինչո՞ւ է եղել այդպէս»-ն ըմբռնելու եւ բացատրելու հայեցակարգային մեկնակէտեր, որոնք հետագայում ուղեկցային նշանակութիւն ունեցան հայ պատմագրութեան համար:

Հայոց ցեղասպանութեան հէնց առաջին օրերից իրադարձութիւնների ընթացքին հետեւող ՀՅԴ ղեկավար զէմբերը գիտակցում էին, որ իրենք գործ ունեն այնպիսի Մեծ աղէտի հետ (1), որը ժամանակի ընթացքում այդպէս էլ պարզ եղելութիւն չի դառնալու, այլ իր մէջ պարունակելու է տեղի ունեցածի քննութեան կամ հետաքննութեան խնդիրը: Իսկ պատմութիւնն ի սկզբանէ՝ «իւթփիւր» բառի նախնական իմաստով, հէնց դա է ենթադրում: Եւ այս պատճառով միանգամայն բնական է, որ գրախօսող հատորի մէջ հրապարակուած վաւերագրերն ամբաստանագրերի դեր խաղալով՝ ոչ թէ վնասել, այլ նպաստել են անցեալի ամբողջական պատկերի վերականգնման ճանաչողական առաջադրանքին: Որովհետեւ դրանց միջոցով հնարաւորութիւն է ստեղծուել թափանցելու տեղի ունեցող յանցագործութեան ո՛չ միշտ տեսանելի խորքերը, որոնք հասու էին միայն իթթիհատական մարդակերների հետ մահացու դիմակայութեան մէջ յայտնուած ՀՅԴ ղեկավար զէմբերին:

Այս առումով ուշարժան է Ցեղասպանութեան սկսուելուց անմիջապէս յետոյ ձեւաւորուած «Վիշապի առժամեայ մարմինի» կողմից 1915թ. մայիսի 13-ին Պալքանների կենտրոնական կոմիտէին ուղղուած հերթական գրութեան մէջ արձանագրուած հետեւեալ

դրուագը: Դեռեւս ազատութեան մէջ գտնուող Յովհաննէս Սերենկիւկեանը (Վարդգէս կամ Գիսակ) նախօրէին կարողացել էր հանդիպել անձամբ Թալէաթ փաշային, որը բաց է ի բաց յայտարարել էր. «Քանի որ դուք մեր նեղ օրերուն մեր վզին չոքելով՝ բարենորոգում, ինքնավարութիւն, եւ այլն պահանջեցիք, հիմա մենք ալ մեր լալն օրերուն հայ ժողովուրդը ցիրուցան պիտի ընենք, որպէսզի մինչեւ 50 տարի բարենորոգման կամ ինքնավարութեան խօսք չկարենաք ընել» (2) (ընդգծումը մերն է- Գ.Խ.): «Վիշապի առժամեայ մարմինի» յաջորդ գրութիւններից ակնյայտ էր դառնում նաեւ, որ՝ «Թալէաթը նոյն իմաստով խօսած է նաեւ ամերիկեան դեսպանին, այսինքն ամէն բան պիտի ընեն, մինչեւ որ 50 տարի հայերուն խելքը գլուխը չգայ (3)»:

Հասկանալի է, որ դեռեւս 1912-1914թթ. բարենորոգումների շրջանում առարկայացած երիտթուրքերի յանցաւոր մտադրութեան՝ դիտաւորութեան մասին վկայող նման խօսակցութիւնների տարբեր դրուագներն իր յուշերում արձանագրել է նաեւ Թուրքիայում Միացեալ Նահանգների դեսպան Հ. Մորկենթաուն (4):

Ընդլայտուած գործող ՀՅԴ «Վիշապի առժամեայ մարմինի»՝ Պալքանների կենտրոնական կոմիտէին ուղարկած գրութիւններում եւ Միացեալ Նահանգների դեսպանի յուշերում արձանագրուած նոյնիմաստ վկայութիւնների աւելայութեան փաստը բաւարար է՝ պարզելու համար Հայոց ցեղասպանութեան իրականացման երիտթուրքերի յանցաւոր մտադրութիւնն ու նրա առարկայացման ժամկէտները, որոնք աւելի ուշ շրջանում հաստատուեցին վերջիններիս սալոնիկեան հաւաքների մասին տեղեկատուութեամբ: Երկու ժողովուրդների յարաբերութիւնների ամենաճակատագրական պահին ի յայտ եկած նոյն իրադարձութեան հայկական (Վարդգէս), թուրքական (Թալէաթ) եւ ամերիկեան (Հ. Մորկենթաուն) ընկալումների տարանջատումը պատմական իրականութիւնից եւ դրանց հակադրումը մէկը՝ միւսին դասական պատմագիտութեան բոլոր չափորոշիչներով (5) ապահովում է անցեալի եղելութեան փոխակերպումը գիտապատմական փաստի, որում այլեւս գոյութիւն չունի տուեալ իրադարձութեան հաւաստիութիւնը յստակացնելու խնդիրը, այլ սոսկ պատմական ճշմարտութեան արտացոլման դիտանկիւնների տարբերութիւնը:

Պատահականութիւն չէ նաեւ թուրք գլխաւոր ցեղասպանի՝ հայ ժողովուրդին սեփական իրաւունքների համար պայքարի ասպարէզից 50 տարով դուրս մղելու մտադրութեան ճշգրիտ համընկնումը 1965-ին սկիզբ առած պահանջատիրական շարժման ժամկէտների հետ: Մեծ հաշուով՝ թուրքական չար հանճարի կանխատեսումն իրականութիւն դարձաւ՝ բացայայտելով նաեւ այն իրողութիւնը, որ ժամանակն ի գործու չէ պահպանելու անգամ:

50-ամեայ յարաբերական լուսթեամբ կարծրացած պատը, ինչի ականատեսն ենք մենք այսօր:

Ուստի պատահական չէ, որ հէնց այդ շրջանից սկսած եւ մանաւանդ՝ Հայաստանի անկախացումից յետոյ Թուրքիայի պետական շրջանակները եւ նրանց յանձնարարութիւնը կատարող պատմաբանները ջանք ու եռանդ չէին խնայում Պոսթընում պահուող ՀՅԴ կեդրոնական արխիւներ թափանցելու եւ դրանց բովանդակութեանը հասու լինելու համար: Պատճառն այն է, որ նրանք գիտէին ՀՅԴ-ի ջանքերով ժամանակին արտասահման ուղարկուած վաւերագրերի գոյութեան մասին եւ իրենց համար լուրջ վտանգ էին տեսնում հայ իրականութեան մէջ առաջատար ուժի հաւաքած այդ փաստաթղթերի մէջ: Առաւել եւս, որ ի տարբերութիւն Թալէաթ փաշայի 1918 թուականի փախուստի օրերից հետեւողականօրէն ոչնչացուած իթթիհատի վաւերագրերի՝ դրանց մի մասը ժամանակին քաղուածաբար հրապարակուել էր Սոֆիայում լոյս տեսնող «Հայաստան» թերթի էջերում, իսկ հետագայում էլ մեկնաբանուել ՀՅԴ «Վիշապի առժամեայ մարմինի» առանցքային անդամ Շաւարշ Միսաքեանի հրապարակումներում ու նրա մասին գրուած աշխատութիւններում (6):

Ուրեմն Երուանդ Փամպուրեանի կողմից հրապարակուած ՀՅԴ պատմութեան վաւերագրերի հերթական հատորի բովանդակութիւնը գալիս է լրացնելու այն բացը, որը հայոց պահանջատիրութեան նոր մեկնակէտ 1965-ականից յետոյ Հայաստանում սկիզբ առած Մեծ եղեռնի պատմութեան վաւերագրերի գիտական հրապարակման արդիւնքում առաջ էր եկել հայ պատմագիտութեան մէջ: Այդ տարիներից սկսած՝ մեր պատմաբանների համար հասու են եղել հիմնականում Կովկասում ու արտասահմանի մի շարք երկրներում (Ռուսաստան, Գերմանիա, Աւստրիա եւ այլն) հանգրուանած

փաստաթղթերը: Իսկ դրանց այն շերտը, որը ՀՅԴ ջանքերով ժամանակին ձեռք էր բերուել Մեծ եղեռնի տարբեր թատերաբեմերից եւ ի վերջոյ հանգրուանել էր կուսակցութեան արխիւներում, իր ամբողջութեան մէջ մնացել էր անհասանելի՝ մասնագէտ հետազոտողների համար:

Շնորհիւ Երուանդ Փամպուրեանի կատարած հսկայածաւալ աղբիւրագիտական աշխատանքի՝ դրանք այժմ ընթերցողի դատին են ներկայացուել որոշակի բաժիններով եւ իւրաքանչիւրին կցուած համապատասխան բացատրականներով:

Ա. բաժինը, որը զբաղեցնում է գրախօսող փաստաթղթերի ժողովածուի մօտաւորապէս կէսը, ՀՅԴ Հայաստանի Բիւրոյի Կ. Պոլսոյ հատուածի ու Կ. Պոլսի Կենտրոնական կոմիտէի անդամների ձեռքադաւուլութիւնից յետոյ ընդլայտուած ձեւաւորուած «Վիշապի առժամեայ մարմինի» ջանքերով հաւաքուած ու դեռեւս պատերազմի մէջ չգտնուող Պուլկարիա ուղարկուած վաւերագրերն են, որոնց մեծ մասը գաղտնի գեկուցագրեր են: Մինչեւ այդ մարմինի առանցքային զէմբի՝ Շաւարշ Միսաքեանի ձեռքադաւուլութիւնը 1916 թուականի մարտի 16-ին, փաստաթղթերի հոսքը զէպի Պուլկարիա, իսկ վերջինիս պատերազմի մէջ մտնելուց յետոյ՝ զէպի Ռուսմանիա, շարունակուել է եւ յիշեալ երկրներից առաքուել հիմնականում ժընեւ ու Կովկաս: Սկսուելով Մեծ եղեռնի սկզբնաւորումից՝ ապրիլի 11-ից (նոր տոմարով՝ 24-ից) ընդամէնը 3 օր անց, տեղեկատուութեան այդ հոսքը, որն ապահովում էր հիմնականում կասկածից դուրս գտնուող տարբեր օրիորդների հասցէներով շաբաթը մի քանի անգամ ուղարկուող ու յետ ստացուող նամակների եւ պատասխան գրութիւնների միջոցով, Պալքանների ԿԿ-ն վերծանել, բազմացրել ու տարածել է՝ գուգահեռաբար ՀՅԴ գերագաս մարմինների տեղեկութիւններն ու հրահանգներն ուղարկելով «Վիշապի առժամեայ մարմինի»-ն: Կ. Պոլսից արտասահման առաքուած այս ուշագրաւ վաւերագրերի շարքում առկայ են նաեւ Արեւմտեան Հայաստանից ու կայսրութեան տարբեր հայաբնակ վայրերից ուղարկուած մեծաթիւ փակ տեղեկագիր-հաշուետուութիւններ՝ ցեղասպանութեան սկզբնաւորման, առաջին ինքնապաշտպանական մարտերի եւ այլ իրադարձութիւնների մասին: Վերջիններս նոյնպէս յստակօրէն ապացուցում են Հայոց ցեղասպանութեան ծրագրուած լինելը՝ դեռեւս մինչեւ Թուրքիայի պատերազմի մէջ մտնելը սկիզբ առած սաղբանքների, «Հայկական ապստամբութեան» վերաբերեալ կեղծ լուրերի տարածման եւ անգամ առանձին վայրերում կազմակերպուած «փորձնական» կոտորածների մասին փաստերով:

Բ. բաժինը, որը վերնագրուած է «Մուսալեռցիները Եփրատի մէջ», ուշագրաւ փաստեր է պարունակում ինչպէս ՀՅԴ Եփրատյան կոմիտէի, այնպէս էլ Մուսա Լեռի գոյամարտից յետոյ այդ երկրում ապստամանած ՀՅԴ «Կարմիր Լեռ» ենթակոմիտէի գործունէութեան վերաբերեալ: Վերջինիս կողմից ՀՅԴ Արեւելեան Բիւրոյին ուղարկուած տեղեկագիրը մանրամասնօրէն ներկայացնում է Մուսա Լեռան հերոսամարտի նախապատրաստման, զէնքի ու զինամթերքի ձեռքբերման ու ռազմական գործողութիւնների ծաւալման ընթացքը եւ նոր միայն գիտական շրջանառութեան մէջ դրուող առարկայական փաստերով լուսարձակում է ՀՅ Դաշնակցութեան վճռական դերն այդ գործում:

Գ. բաժինը ներառում է 1917 թուականին Մթոք-Տոլմուս կայացած Ընկերվար միջազգայնականի համագումարի հետ կապուած նիւթերը: Մթոք-Տոլմուս ՀՅԴ-ն ներկայացրած Ռոստոմի կողմից համագումարին մատուցուած ընդարձակ «Տեղեկագիր» Մեծ եղեռնին նախորդած իրադարձութիւնների, Եղեռնի պատճառների, ընթացքի, ինչպէս նաեւ դրա հետեւանքների յաղթահարման վերաբերեալ առաջարկութիւնների առաջին շատ թէ քիչ ամբողջական փաստաթուղթն է, որը «Նիւթեր»-ի ընթերցողին է մատուցուել իր Փրանսերէն բնագիրին գուգահեռ կատարուած հայերէն թարգմանութեամբ: Առաջին անգամ այս փաստաթղթի միջոցով միջազգային հեղինակաւոր կազմակերպութեան բեմից ՀՅԴ-ն առաջ է քաշել ու հիմնաւորել արեւմտահայութեան բնաջնջման համար Թուրքիայի իբրեւ պետութեան, պատասխանատուութեան հարցը: Դա շատ կարեւոր էր այն պատճառով, որ համաշխարհային պատերազմը մօտենում էր աւարտին, իսկ 1915-ի մայիսի 24-ից սկսած՝ դաշնակիցների յայտարարութիւններում

ԳԷՈՐԳ Ս. ԽՈՒԴԻՆԵԱՆ
Պատմ. գիտ. դոկտոր

CASSANDRA I.D.A. PHARMACY

ARMENIAN MEDICAL CENTRE
& PHARMACY

PHARMACISTS
SARKIS BALIAN, BScPhm, RPh
MARAL BALIAN, PharmD, RPh
VARTAN BALIAN, PharmD, RPh

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԵՐ՝
ՊԱԼԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ՝
ՄԱՐԱԼ ՊԱԼԵԱՆ
ՎԱՐԴԱՆ ՊԱԼԵԱՆ

- Դեղագիրներու պատրաստութիւն՝ շաբաթական յատուկ տուփերու մեջ:
- Արեան ճնշման քննութիւն եւ հետեւողականութիւն՝ անվճար
- Շաքարախտի քննութիւն
- Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար սպասարկութիւն
- Տարեցներու 10% զեղչ
- Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները
- Walk-In Clinic բաց է շաբաթը 6 օր: Կրնաք բժիշկները տեսնել առանց ժամադրութեան:

Դիմեցեք մեզի եւ պիտի դառնաք մեր մնայուն յաճախորդը:

Walk-in Clinic onsite: (416) 331-9111

հասցէ՝ 2040 Victoria Park Ave. (Victoria Park & Cassandra)
 Toronto, Ontario M1R 1V2 Tel: (416) 449-2040 Fax: (416) 449-2048

ARMENIAN HERITAGE CRUISE®

JANUARY 20-28, 2018 - 8 NIGHT CRUISE!

▪ St. Kitts ▪ Antigua ▪ Puerto Rico ▪ Labadee

You must book with TravelGroup in order to attend our private Armenian parties!

SIBIL

HAROUT PAMBOUKJIAN

AKH'TAMAR DANCE ENSEMBLE

INSIDE CABIN	\$1044
PROMENADE INSIDE	\$1094
OCEAN VIEW	\$1234
DELUXE BALCONY	\$1524
SUPERIOR BALCONY	\$1574
SUITES available upon request	

3rd or 4th adult or child over 11 years old sharing same cabin \$730
Children 11 years old and younger \$430

ALL RATES* are per person, double occupancy

*Government tax of \$108.36 per person is additional. Prices include all port charges and ACAA Registration fee. Deposit of \$250 per person due upon booking. Cruise is fully refundable until June 1, 2017. Rates and Information subject to change at any time without notice.

Royal Caribbean
INTERNATIONAL

TRAVELGROUP
INTERNATIONAL

For Reservations Contact:
Local 561-447-0750 ▪ Toll Free 1-866-447-0750 Ext 108 or 102
125 SE Mizner Blvd., Suite 14, Boca Raton, FL 33432
AHC@travelgroupint.com
Call Arpi Ashkarian (Canada) (519) 748-2672

SOURP KEVORK
ARMENIAN CHURCH
OF LAVAL PRESENTS

Ս. ԳԷՈՐԳ Լ.Ա. ԵԿԵՂԵԾԻՆ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ

Instagram: @Festivalarmenien
Facebook: @armfestlaval
Facebook: @festivalarmenien

Opening act
Hraqr Torpinian
Comedy Night
Part Deux

FRIDAY, JUNE 23

Show Starts at 8pm - Happy Hour at 5pm - Tickets 30\$

SATURDAY, JUNE 24

Doors Open at 4pm - General Admission 20\$

SUNDAY, JUNE 25

Doors Open at 2pm - General Admission 10\$

ANTIC

PIERRE
CHAMMASSIAN

ARMENCHIK

KOKO
ASAYAN

JOELLE

With The Participation of
**ANI DANCE
ENSEMBLE**

♠♣♥♦ **FRIDAY NIGHT** ♠♣♥♦
POKER TOURNAMENT

Registration at 6pm

- BUY-IN \$120
- CASH PRIZES
- OPEN BAR
- OPEN BUFFET
- PRO DEALERS

Saturday Night Intermission:
DJ PAUL KEYS

Info & Friday Night Tickets

ADMIN: 450-688-6795
LENA APRAHAMIAN: 514-928-9910
2865 BOUL. SOUVENIR, LAVAL,
QUEBEC (OLD CAVALIA LOCATION)
WWW.FESTIVALARMENIENDELAVAL.COM

**FREE ADMISSION
UNDER AGE OF 12**
(SATURDAY & SUNDAY)

**FREE ACCESS BALLOON
RIDES**

THANK YOU TO ALL OUR SPONSORS

ANI

Ristorante

905.761.6484

1450 Clark Ave. West,
Thornhill ON L4J 7R5

LOOKING FOR FULL TIME CHEF TO GRILL

www.aniristorante.ca

*Fine Dining
Catering
Party Room*

**SERVICES ET ACTIVITÉS
COMMUNAUTAIRES MANTAGOUNI**

Մ. ԳԵՈՐԳ ԶԱՅՑ, ԱՌԱՔԵԼ ԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

5ème TOURNOI DE GOLF ANNUEL BÉNÉFICE

LE 15 JUIN 2017 CLUB DE GOLF STE-ROSE

LES BÉNÉFICES Iront à LA
"FONDATION Centre de cancérologie **Charles-Bruneau**
LA COMMUNAUTÉ ARMÉNIENNE **SOURP KEVORK**
SERVICES ET ACTIVITÉS COMMUNAUTAIRES **MANTAGOUNI**

Pour réservations Mosig Topouzian 450-688-6795 mosig@sourpkevork.ca

Groupe Sutton - Performer Inc.
123 Place Frontenac
Pointe-Claire, QC H9R 4Z7

ALBERT ARKILANIAN

Courtier immobilier résidentiel
Residential Real Estate Broker

aarkilanian@sutton.com

Cell: 514.962.8822

Bur: 514.426.9595

Fax: 514.426.9596

ԱՅՍ ԱՆԿԻՒՆԷՆ

Ո՛ր ե՛ն սա հայերը

Մեր ոչ–հայ համաքաղաքացիները իրաւամբ կրնան հարց տալ երբեմն, թէ ո՞ւր են սա հայերը…

— Սա հայերը, որ ամեն տարի Ապրիլ 24–ին հազարաւոր թիւերով կ’իջնեն հրա–պարակ, կը գարնեն մեր խորհրդարաններու դռները, արդարութիւն կը պահանջեն մեզմէ ու աշխարհէն, եւ իրաւա՛մբ, որ ճանչցուի իրենց հանդէպ գործադրուած մեծ ոճիրը եւ կատարուի հատուցում, հիմա ո՞ւր են։— հարց պիտի տան անոնք։— Ինչո՞ւ չեն երեւիր երբ մե՛ր խնդիրները կ’արծարծուին, երբ այլ անարգարութիւններ կը կա–տարուին տեղական, շրջանային թէ համաշխարհային առումով։

Բայց պէտք ունի՞նք, որ ուրիշները տան այս հարցումը կամ հարցումները․ չե՞նք կրնար ինքներս մեզի՛ հարցնել, թէ ո՞ւր ենք, ինչո՞ւ չենք երեւիր, ինչո՞ւ լուռ կը մնանք, ինչո՞ւ դիրք չենք ճշդեր ու չենք մասնակցիլ։

Հարցը ընդհանրական է։ Ան չ’առնչուիր որեւէ երկրի, որեւէ պարագայի, որեւէ իրադարձութեան։ Ընդհա՛նրապէս, ո՞ւր ենք։

Գիտենք, որ բռնապետական վարչակարգերու տակ զգուշաւոր կ’ըլլան մարդիկ, ծայն չեն հաներ, թէ՛եւ նոյնիսկ նման վարչակարգեր ունեցող երկիրներու մէջ չեն բացառուիր արի քաղաքացիներ, որոնք կ’արտայայտուին, կը բողոքեն, փողո՛ց կ’իջ–նեն՝ արգելափակուելիս ու նոյնիսկ կեանքը վրայ տալու վտանգն ալ աչք առնելով։

Իսկ այսպէս կոչուած ժողովրդավար երկիրներու մէ՞ջ ինչ կ’ընենք։

Բազում այլ, հրատապ հարցեր գոյութիւն ունին այդ երկիրներուն մէջ, մինչ մեր իրաւունքներու պաշտպանութիւնը յաճախ կամ ընդհանրապէս ծիսական բնոյթ կը կրէ։— մարդկային իրաւունքներ կը բռնաբարուին, փոքրամասնութիւններու, մա–նաւանդ բնիկներու առջեւ խոչընդոտներ կը գրուին, փաստութիւնն ու կաշառակե–րութիւնը մեծածաւալ կերպով կը կրծեն ժողովրդավարութեան արմատները (անհա–մեմատօրէն աւելի մեծ չափերով՝ խեղճ Հայաստանին բաղդատուած), կենսոլորտն ու բնութիւնը, անոնց հետ եւ մարդկային կեանքը կը վտանգուին, բարքեր կը խաթար–ուին, բարոյական սկզբունքներ կ’արժեզրկուին, կրթութիւն, գիտութիւն ու մշակոյթ երկրորդական, երրորդական մակարդակներու կ’իջնեն Ոսկի հորթի պաշտամունքին առջեւ ու խրամառան ալ կ’ընդլայնի ունեւորին ու չունեւորին միջեւ եւ այլն եւ այլն… Ու լուռ կը մնանք։ Լուռ կը մնանք ներքին ճակատի վրայ, մենք մեզի հետ յարաբերելու ատեն, լուռ կը մնանք մա՛նաւանդ արտաքին ճակատի վրայ՝ մեր շրջապատին հետ յարաբերելու ատեն։

Այդ բոլորը իրապէս չե՞ն մտահոգեր մեզ, մեզ՞ որպէս հայ անհատներ, անհատ քաղաքացիներ, այլեւ մեզ՞ որպէս հաւաքականութիւն, հա՛յ հաւաքականութիւն, որ մասնիկն է աւելի մեծ, ընդհանո՛ւր հաւաքականութեան։ Իրապէս անտարբե՞ր ենք, ըսելիք չունինք (այլ խօսքով՝ գոյութի՛ւն չունինք՝ ըսելիք ունենալու համար…), թէ՞ ուրիշ պատճառներ կրնան ըլլալ։— կը քաշուինք կամ կը վախնանք դիրք ճշդելէ՝ ոեւ–ւէ մէկը չվիրաւորելու, ոեւէ մէկուն հետ գէշ մարդ չըլլալու մտավախութեամբ, թէ՞ պարզապէս համաձայն ենք այդ բոլորին, կամ չենք ընդվզիր, չենք ըմբոստանար, եղա կ’երթանք, նոյնիսկ եթէ համաձայն չենք։

Արդեօք բացարձակապէս անձնակեդրոն կեա՞նք մը կ’ուզենք վարել, առանց

● ● ● ←

ձեւակերպուած երիտթուրք պարագ–լուխների պատասխանատուութեան խնդիրը երկակի մեկնաբանութեան էր արժանանում։ Պատահական չէ, որ հե–տագայում՝ Մոսկորոսի գինադադարից յետոյ ու մանաւանդ երիտթուրք պա–րագլուխների Կ. Պոլսի դատավարութեան ընթացքում, իշխանութեան ղեկին գտնուող իթիլաֆականների կողմից լայ–նօրէն կիրառուեց մեղքը իթթիհատի ու նրա պարագլուխների վրայ բարդելով՝ Թուրքիայի՝ որպէս պետութեան, պա–տասխանատուութեան հարցը նրբօրէն շրջանցելու տարբերակը։ Մինչդեռ «Տե–ղեկագրում» ցոյց է տրւում, որ հայերին կոտորելու համար նրանց նախապէս ապստամբութեան մէջ մեղադրելով, ան–տեսուել է Ֆրանսերէն «Resistance» («Դիմադրութիւն») հասկացութեան մէջ ամրագրուած՝ ինքն իրեն պաշտպանելու մարդկային տարրական իրաւունքը։

Չմոռանանք նաեւ, որ այն իրաց–նելու խնդիրը Բ. Աշխարհամարտի ըն–թացքում գերմանական ֆաշիստների կողմից բռնազրաւուած Յրանսայում դարձաւ համանուն շարժման անուա–նումը։ Յատկանշական է, որ գիտակցե–լով շարունակուող պատերազմի պայ–մաններուն Ընկերվար միջազգայնակա–նի փաստաթղթերում նման բաժին նե–րառելու հետ կապուած խնդիրները, Ըն–կերվար միջազգայնականի քարտուղար Ք. Հիւսմանսը այն դուրս է թողել «Տե–ղեկագրի» հրապարակման ենթակայ բա–ժիններից։ Ներկայումս փաստաթուղթն իր ամբողջութեան մէջ ընթերցող մաս–նագէտի համար ակնյայտ է դառնում, որ 1915–ին արեւմտահայութեան մղած դիմադրական մարտերը լիովին «տեղա–ւորւում են» «ցեղասպանութիւն» յան–

ցագործութիւնը կանխելուն ուղղուած միջազգային իրաւական կանոնների շրջանակներում։

Առաւել եւս, որ «Տեղեկագրի» «Պատասխանատուութիւն» բաժնի ամ–փոփումը խարսխուած է հէնց նման իրաւունքի փաստարկուած հիմնաւոր–ման վրայ. «Եթէ մինչեւ իսկ ըմբոստներ կային հայերու մէջ, ոչ մէկ բան կ’արգա–րացնէ ամբողջ ազգի մը դէմ գործուած ոճիրը։ Թուրքիան պարտաւոր է պա–տասխան տալ իր զրգուութեան գոհ դար–ձած մարդոց ճակատագրին մասին. ճա–կատագրին մասին մէկ ու կէս միլիոն տարագրեալներու, որոնք առանց ոչ մէկ ակնյայտ դիմադրութեան, ապաւինած էին կառավարութեան գթութեան. ճա–կատագրին մասին առնուազն մէկ միլի–ոն կիներու եւ երեսնանրու, որոնք ոչ մէկ կերպով ըմբոստներ կրնային համար–ուիլ» (7) (ընդգծումը մերն է. Գ. Խ.)։

Եւ վերջապէս՝ «Նիւթեր»–ի Դ. բաժինը («Յետեղեռնեան վկայութիւն–ներ») ներառում է յետեղեռնեան շրջա–նում հաւաքուած եւ 12 ենթագլուխների մէջ համախմբուած փաստաթղթեր՝ ինչ–պէս առանձին վիլայէթներում տեղի ու–նեցած ջարդերի, այնպէս էլ դրանց իրա–կանացման մէջ թուրքական բանակի սպաների, պաշտօնեաների, բժիշկների մասնակցութեան վերաբերեալ։ Սրանք հիմնականում ականատեսների վկայու–թիւններ են, որոնց մի մասը հրապարակ–ուել է պատերազմից յետոյ Կ. Պոլսում լոյս տեսած հայկական թերթիերում։

Ամփոփելով «Նիւթեր ՀՅ Դաշնակ–ցութեան պատմութեան» 12–րդ հատո–րում ներառուած հարուստ վաւերագրերի գիտաճանաչողական արժէքը գնահա–տող ներկայ համառօտ գրախօսականը՝

կարեւորութիւն ընծայելու այդ հարցերուն, կարիքներուն, խնդիրներուն, թող թէ այդ բոլորը կրնան բացասաբար ազդել մեր ու մեր գաւակներուն, թոռներուն կեանքի որակին թէ բարօրութեան վրայ։

Իսկ երբ ա՛յս է մեր կեցուածքը, ինչպէ՞ս եւ ինչո՞ւ ակնկալել, որ ուրիշներն ալ մտահոգուին մե՛ր խնդիրներով, հետաքրքրուին Հայաստան ու Արցախով, որոնք ի վերջոյ պարզապէս չնաշխարհիկ անուններ են իրենց համար։

Բայց միայն քաղաքական կեանքին մէջ չէ, որ մեր ներկայութիւնը չի զգաց–ուիր։ Բոլոր մարզերուն մէջ, տնտեսականէն մինչեւ մշակութային եւ այլ, մենք չենք հանդիպիր հայերու անուններու, գրեթէ չենք հանդիպիր, հակառակ անոր, որ բոլոր մարզերուն մէջ ալ կա՛ն որոշ յաջողութեան հասած, որոշ նուաճումներ արձանագրած հայ կիներ ու այրեր։ Կա՛ն, ըլլալո՛ւ են, բայց չեն երեւիր։ Համեստութի՞ւն… շրջա–պատի նախանձէն զգուշացո՞ւմ, ջատագովմա՞ն պակաս, քարոզչութեա՞ն թեքացում, թէ՞ հաւաքականութեան կողմէ մեր արժէքներուն, արժանաւորներուն նկատմամբ անտարբերութիւն, անհոգութիւն, կազմակերպական ծուլութի՞ւն, թէ՞ թափթիփածու–թիւն, թէ՞ ուրիշ բան։

Առկայ բացառութիւնները չեն ժխտեր ըսածս։ Մենք ալ կ’ուրախանանք, երբ տեղ մը հայ մը քաղաքապետ կ’ընտրուի, ուրիշ տեղ մը նահանգի վարչապետ, երբ ոսկէ մետալ մը կը նուաճէ մարզաձեւի մը մէջ կամ քաղաքի սիմֆոնիկ նուագա–խումբի ղեկավար կը նշանակուի։ Կ’ուրախանանք, սակայն մէկ քայլ անդին չենք անցնիր, որ բազմանան այդ նուաճումները, որ սովորական երեւոյթի վերածուի հա–յու անուն տեսնելը այդ բոլոր բեմերուն վրայ։

Մեր մամուլն ալ մեր մտայնութիւններուն հայելին է։

Տեղական հարցերը, միջազգային անցուդարձերը եթէ յիշուին, մեր կարգ մը թերթերուն կողմէ բայց ոչ բոլորին, կը յիշուին իբր լուր սակայն երբեք վերլուծման չեն ենթարկուիր, մեկնաբանութիւններ չեն ըլլար։ Կեցուածք չի ճշդուիր։ Իսկ ոչ–հայկական մամուլին մէ՞ջ…

Չենք դադիր սակայն ափսոսալէ ու գանգատելէ, որ ուրիշ փոքրամասնութիւն մը՝ հալածուած փոքր ազգ մը, ի տարբերութիւն մեզի, կը յաջողի իր տեսակէաները ընդհանրացնել, իր ուզածները ձեռք ձգել աշխարհէն։ Նայեցէք պահ մը ձեր շուրջ։ Այդ ազգին պատկանող մարդոց անունները չե՞ն, որ կ’երեւին ամենուրեք՝ ար–ուեստներու, գիտութեան թէ այլ ոլորտներու մէջ, լրատուական բոլոր միջոցներէն, որոնց ժամերն ու էջերը անո՛նք կը լեցնեն տեւաբար։ Ինչպէ՞ս չգմայլիլ հետեւողա–կան այդ ռազմավարութեան վրայ, որ անոնք կը ցուցաբերեն աշխարհի բոլոր հրա–պարակներուն վրայ, բոլոր պատուանդաններուն վրայ առաջին տեղերը գրաւելով։ Գուցէ կը չափազանցեմ։ Սակայն գմայլիլը չի բաւեր։ Գիտակցիլ պէտք է, թէ ինչպէս անոնք իրենց ներկայութեա՛մբ կը յաջողին ընել այն ինչ մենք մեր բացակայու–թեամբ չենք յաջողիր։

Այս հարցը մեր բոլոր կողմերու բոլոր կազմակերպութիւններու օրակարգին վրայ ե՞րբ պիտի գայ։

ՎԻԷՓ-ԱՐՄԷՆ

չենք կարող մեր երախտագիտութեան խօսքը չասել «Նիւթեր ՀՅ Դաշնակցու–թեան պատմութեան» բազմահատորեակի հրատարակութեան մեծ գործը շարունա–կող Երուանդ Փամպուլքեանի հասցէին։ Չնայած իր տարիքին՝ նա այսօր էլ հսկա–յածաւալ աշխատանք է կատարում «ՀՅ Դաշնակցութեան Կենտրոնական արխիւ–ների պարունակութիւնը հետազօտելու եւ յաջորդական հատորներով լոյս ընծա–յելու համար։ Իսկ ներկայ հատորով Եր–ուանդ Փասպուլքեանը լուրջ ներդրում է կատարել նաեւ Հայոց ցեղասպանութեան պատմութեան վաւերագրերի հրապարակ–ման գործում։

Չենք կարծում սակայն, որ «Նիւ–թեր»–ի 12–րդ հատորում արգէն հրա–պարակուել է «ՀՅ Դաշնակցութեան կեդ–րոնական արխիւներուն մէջ պահուած նիւթերուն ամբողջութիւնը, որ ցուցա–կագրուած եւ տեղադրուած է այլեւայլ թղթածրարներու մէջ» (8)։ Յանկացած արխիւ իր «գաղտնարաններն» է ունե–նում, որոնք յաճախ ոչ թէ միտումով, այլ ակամայ, իսկ երբեմն էլ թիւրիմացաբար են առաջանում, ուստի ժամանակագրա–կան մի շրջանի նիւթերը յայտնուում են բոլորովին այլ թեմայի վերաբերող փաս–տաթղթերի շարքում։

Բայց մեր այս փոքրիկ գիտողու–թիւնը ամենեւին էլ չի նսեմացնում Եր–ուանդ Փամպուլքեանի կողմից վերջին տարիներին կատարուած աճուլի աշխա–տանքի արժէքն ու նշանակութիւնը։ «Նիւթեր ՀՅ Դաշնակցութեան պատմու–թեան» յաջորդական հատորների հրա–տարակման միջոցով նա արգէն իր ար–ժանի տեղն է գրաւել ՀՅԴ պատմութեան արխիւների պահպանութեան, ամբող–ջացման ու հրատարակութեան գործի

ռահվիրաների՝ Անտոն Գոշի, Սիմոն Վրացեանի, Աբրահամ Գիւլխանդանեա–նի, Լեւոն Թադևոսեանի, Գերասիմ Բա–լայեանի, Հրաչ Տասնապետեանի եւ այլ երախտաւորների շարքում։

ԳԵՈՐԳ Ս. ԽՈՒԴԻՆՆԱՆ Պատմ. գիտ. դոկտոր

1) Սկզբում եէնց այս հասկացու–թեամբ էին բնորոշում 1915–ի ապրիլի 11 (24–ին) սկսուած ողբերգական իրա–դարձութիւնները։

2) Նիւթեր ՀՅ Դաշնակցութեան պատմութեան համար, ԺԲ. հատոր, խմբագիր՝ Երուանդ Փամպուլքեան, Պէլյուք, 2016, էջ 47։

3) Նոյն տեղում, էջ 57։

4) Թալէաթի եւ Մորկեմթաուի խօսակցութիւնները տե՛ս Morgenthau H. Ambassador Morgenthau’s story Plandome, New York. «New age publishers», 1975, էջ 326–343։

5) Աւելի մանրամասն տե՛ս Գէ–որգ Ս. Խուդիեան, Պատմութեան գա–ղափարը Եոհան Տրոյգեմից մինչեւ Ռոպին Քոլիմկվուտ։ Մաս առաջին։ Եոհան Տրոյգեմը եւ նրա «Իսթորի–ֆան», «Վէմ», 2014 թ. 2։

6) Դրանից վերջինը, թերեւս, մեր հանդէսում հրատարակուած՝ Գրիգոր Յ. Պըլլըտեանի ուսումնասիրութիւն է՝ Շաւարշ Միսաքեանի յուշերի վերա–բերեալ։ Տե՛ս Պըլլըտեան Գրիգոր Յ., Պակտող բառը։ Նախֆան ցեղասպա–նութեան յղացքի մշակումը, «Վէմ», 2015, թ. 2 (50), Թեմատիկ համար։

7) Նիւթեր ՀՅ Դաշնակցութեան համար», ԺԲ. հատոր, էջ 295։

8) Նոյն տեղում, էջ 6։

Ազգային Մտորումներ Երեւանի օդակայանն ու բախտախաղի ծանուցումի պատասխանները

Առաջին անգամը չէ, որ այս հարցը կ'արծարծուի եւ այդ մասին կ'անդրադարձուի: Վստահ եմ, որ վերջինն ալ պիտի չըլլայ: Սակայն, երեւոյթը այն աստիճան նուաստացուցիչ է, որ կը ստիպէ ձայն միացնել ձայնին այն քանիներուն, որոնք տարբեր առիթներով ցուցաբերած են իրենց ընդվզումը՝ նոյն հարցին առնչութեամբ:

Հարցը կը վերաբերի Զուարթնոց օդակայանի ժամանման սրահներու գոլփազդի հսկայ պատասխաններուն վրայ ցուցադրուած նիւթերու պատշաճութեան:

Երկու շաբաթ առաջ, գործիս բերմամբ քանի մը օդակայան այցելելէ ետք Վարչապետի ճամբով հասայ Երեւան: Ծամբորդութեանս վերջին 2 ժամերուն (կէս գիշերը անց ժամը 2-4), քաղաքավարութեան գոհ երթալու գնով, կողքս նստող գերմանացիին հետ երկար գրուցած էի Հայաստանի մասին: Լստ երեւոյթին, Հայաստան իր առաջին այցելութիւնը ըլլալով, շատ բան չէր գիտեր հայերու եւ մեր հայրենիքին մասին: Ուստի, ամէն ջանք թափած էի լաւագոյն ձեւով ներկայացնելու հայրենիքս, իր պատմական եւ մշակութային արժէքներով, տեսարժան վայրերով եւ նորագոյն նուաճումներով:

Ներկայացուցածներուս կարգին էին Ապրիլեան եղեռնի յուշարձանը՝ Ծիծեռնակաբերդը եւ անոր կողքի թանգարանը, ուխտատեղի եւ նուիրական սրբավայր խոր Վիրապ վանական համալիրը՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիով, Տաթևի վանքը, իբրև միջնադարեան ճարտարապետական եւ հոգեւոր մշակութային կեդրոն, նաեւ համալսարանային ճանաչում ունեցող իր ճոպա-

նուղիով: Նաեւ խօսած էի Դիլիջանի համալսարանին եւ ԹՈՒՄՕ կեդրոնին մասին: Մինչեւ իսկ տեղեկացուցած էի վերջին տարիներուն գինիի զարգացող արտադրութեան մասին, որ կը վերականգնէր Հայաստանի 6000 տարուան պատմութիւն ունեցող գինի արտադրելու ճարտարաբանութիւնը:

Սակայն, ըստ երեւոյթին, մոռցած էի ներկայացնելու մեր երկրին մէջ վերջին տարիներուն զարգացած կարեւորագոյն նուաճումներէն՝ բախտախաղերու շքեղ եւ բազմաթիւ սրահները:

Փաստօրէն, մոռացումս այնքան ալ մեծ թերութիւն մը չէր եղած, որովհետեւ օդակայանի ժամանման սրահներուն մէջ գտնուող հսկայ ելեկտրոնային պատուանդները լաւագոյն ձեւով կը ցուցադրէին այդ խաղատուներու գովազդները: Փառք ու պատիւ օդակայանի եւ գրասալը շինութեան մեր պատասխանատուներուն:

Օգնական գուրու գալով, ուղղուեցայ թիւ 4 «կարուսետ» սպասման սրահը՝ պայուսակներու տիրանալու: Քանի մը վայրկեան չանցած, սրահը լեցուեցաւ նոր ժամանած ճամբորդներով, որոնք մեծամասնութեամբ օտարներ էին: Ծամբորդներէն շատեր, նշմարելով այդ պատասխաններուն գովազդները՝ կ'ակնարկէին այն ինչը, զոր մտքովս կ'անցնէի:

- Երեւի այս երկիրը, այստե՛ղ, քաղիսօներէն աւելի կարեւոր ուրիշ բաներ չունի ցուցադրելու, ըստ մէկու:
- Արդեօք պետութեան կը պատկանին այս քաղիսօները, աւելցուց ուրիշ մը:
- Երեւի շատ հպարտ են ասոնց-

մով, պատասխանեց անոր ընկերը: — Աստուած գիտէ ինչքա՛ն վճարած է ասոր տէրը, որպէսզի իր գովազդները հոս ցուցադրուին, աւելցուց չորրորդը:

Նուաստացուցիչ եւ ամօթալի զգացումներով կը լսէի այդ խօսակցութիւնները ու անհամբեր կը սպասէի պայուսակիս, որպէսզի վայրկեան առաջ դուրս գայի այդ սրահէն, նախքան նոր ծանօթիս հանդիպիլս:

Ուստի պայուսակս ստանալուս պէս, առանց իսկ չորս կողմս նայելու՝ դուրս սուրացի սրահէն:

Ծամբորդութեանս ընթացքին այցելած էի Լոնտոնի, Վիեննայի եւ Վարչապետի օդակայանները: Այս օդակայաններուն դիմաւորման անցքերուն եւ սրահներուն պատերուն վրայ ցուցադրուած էին իւրաքանչիւր երկրի տեսարժան վայրերու նկարներ ու պատմական յայտնի դէպքեր յիշեցնող եւ բարեգործական նախաձեռնութիւններ յատկանշող ազդեր: Մէկ խօսքով՝ պատշաճ ձեւով կը ծանօթացնէին եւ կը ներկայացնէին իրենց երկիրը այցելող ճամբորդներուն, եւ ինչու չէ, նաեւ կը թարմացնէին յիշողութիւնը իրենց քաղաքացիներուն:

Իսկ մե՛նք... այնպէս կ'երեւի, թէ մեր երկրին մէջ չունինք նոյնանման նիւթեր, զորս կրնանք ցուցադրել գոլփազդի այդ պատասխաններուն վրայ. արդեօք մեր անցեալն ու ներկան աղքատ ու խղճալի ըլլալուն՝ պատշաճ հրամայելիքներ չունինք մեր այցելուներուն: Այդ տուն քանդող «քաղիսօներ»էն բացի իրագործումներ չունինք ցուցադրելու եւ անոնցմով հպարտանալու:

Արդեօք այդ մեր պատասխանատուներն ու ղեկավարները առիթը չեն ունեցած այլ երկիրներ ճամբորդելու եւ տեսնելու ու օրինակ առնելու այդ երկիրներէն: Կամ՝ թերեւս ալ տեսած են այդ ամէնը եւ սակայն կարողութիւնը չունին զանազանելու լաւը վատէն: Դժբախտաբար այս բոլոր հարցումներուն պատասխանը ժխտական է:

Անոնք՝ նշածներս՝ լաւատեղեակ են «ամէն բանէ»: Սակայն, դժբախտաբար, անոնք չլացած են, եւ տարուած՝ իրենց անձնական շահերով եւ նիւթականով: Կը կարծեմ, որ իրապէս անոնք բոլորն ալ կորսնցուցած են իրենց ազգային արժանապատուութեան գիտակցութիւնը եւ գերադասած իրենց նիւթականը ազգային արժէքներէն:

Սակայն ո՛չ անոնք իրաւունք չունին մեր ազգը նուաստացնելու: Նոյնիսկ պէտք է իրաւունք ունենան ոտնակոխելու մեր դարբերու արժէքները:

Ե՛րբ եւ ինչպէ՞ս պէտք է վերջ դնել այս անտարբերութեան եւ արհամարհանքին:

Ո՛ւր են մեր ազգային դիմագիծի հանդէպ բծախնդիր պատասխանատուները. Ո՛ւր է Մշակոյթի նախարարութիւնը, ո՛ւր է Զբօսաշրջիկութեան նախարարութիւնը կամ ո՛ւր են մեր կազմակերպութիւնները: Արդեօք անոնք այս մասին ըսելիք չունին կամ իրենք ալ իրենց շահերով տարուած՝ մտահոգ են երկրի ղեկավարները վշտացնելէն եւ իրենց շահերը վտանգելէն:

Եթէ այս է իրականութիւնը, ուրեմն կը մնանք միայն մենք՝ երկիր այցելող բծախնդիր գրասալը շիններս, եւ մեր կողքին ալ ապրուստ մը ապահովելու հազար ու մէկ մտահոգութիւններ ունեցող ճնշուած Հայաստանի բնակիչները:

Մե՛նք պէտք է տէր կանգնինք մեր արժանապատուութեան: Պէտք է պահպանենք մեր մշակութային արժանապատուութիւնը. եւ ինչու՞ չէ, հարկ եղած պարագային ալ, պէտք է զգուշացնենք եւ գիտակցութեան կանչենք մեր ղեկավարներն ու պատասխանատուները.

Իսկ եթէ մենք ալ թերանանք, հաւատացէ՛ք, այդ ժամանակ ուշ պիտի ըլլայ, երբ բացականչենք. «աւա՛ղ փառացս անցաւորի»:

ՏԻԳՐԱՆ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Լոյս տեսաւ
Բանաստեղծ, արձակագիր, հրապարակագիր
Գրիգոր Հոթոյեանի
Հեղինակած գիրքերուն ինտերոյըլ
“Հայաշունչ Պատմուածքներ”

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝
Հեռաձայն: 416-494-1921
Հեղինակին գիրքերուն կայքէջը - www.krikorhotoyan.ca

Այցելեցե՛ք Թորոնթոյի ամենօրեայ վարժարանի բարեկարգուած կայքէջը / Visit our new website
www.arsarmenianschool.ca

Թորոնթոյի «ՆՈՐ ՀԱՅ ՀՈՐԻՉՈՆ»
յատագիրը կարելի է դիտել Շաբաթ
առաւօտները ժամը 9:00-էն 10:00,
իսկ նոյն յայտագրի կրկնութիւնները
Կիրակի օրերը առաւօտեան ժամը
7:00-8:00 եւ Երեքշաբթի օրերը
կէսօրուայ ժամը 12:00-1:00
OMNI 1 կայանէն:

Հեռակայ գրոյց՝ Թուրքիոյ խորհրդարանի միակ հայ կին երեսփոխան Սելինա Տողանի հետ «Ընդունելի Չէ Պետութեան Միջամտութիւնը Կրօնական Ղեկավարներու Ընտրութեան Մէջ»

Լսած էի հարկաւ Սելինա Տողան անունը: Կարօ Փալլանի հետ թրքական խորհրդարանին մէջ հայութեան անունը լսելի դարձնող, այլեւ՝ հայոց իրաւունքներուն մասին խօսող եւ իրաւատէրի ձայն բարձրացնող մեր երկու երեսփոխաններն են անոնք:

Սելինա Տողան Թուրքիոյ խորհրդարանի միակ հայ կին երեսփոխանն է:

Բայց այն օրը, երբ լուրերու ճամբով ես ալ իմացայ, որ Սելինա Տողան, Թուրքիոյ խորհրդարանին մէջ խօսք առնելով՝ արտայայտուած է հայ կին մտաւորականներու եւ գրողներու, կիններու իրաւունքներու պաշտպան Ջապէլ Եսայեանի, Սրբուհի Տիւսարի եւ այլոց մասին՝ հարց դարձնելով, թէ ինչո՞ւ անոնց անունները չեն յիշատակուիր իրենց սերնդակից եւ երբեմն ալ գործակից թուրք հեղինակներու կամ մարդկային իրաւանց պաշտպաններու շարքին... եւ երբ նոյնպէս կարգացած էի, թէ ան իր գարմանքը յայտնած է, թէ ինչո՞ւ թրքական պատմութեան դասագիրքերուն մէջ չէ գրուած ականաւոր հայուհիներու մասին եւս, Սելինա Տողանի մօտ գնահատած էի մարդկային իրաւանց պաշտպանի եւ համարձակ հայուհի կերպարը:

Եւ արդէն որոշած էի անպայման կապ հաստատել Սելինա Տողանի հետ եւ իրմէ խնդրել հեռակայ հարցազրոյց մը:

Կապը հաստատուեցաւ. իր դրական պատասխանը անմիջական եղաւ: Եւ մեր միջեւ տեղեկացաւ հարցազրույցի հետաքրքրական ձեւ մը, քանի մը պարբերութիւններու մէջ պարփակուող ու փոխանակուող նամակագրութիւն մը, որուն արդիւնքը եղաւ իր մտածումները, տեսակէտները, համոզումները ցոլացնող այս «զրոյց»ը, եթէ կարելի է այդպէս անուանել այս գրութիւնը:

***

ԱՄՓՈՓ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

Թուրքիոյ խորհրդարան մուտք գործած առաջին հայ կին պատգամաւորն է Սելինա Տողան: 40 տարեկան է երկու գաւակներու տէր այս հայուհին. ան կը պատկանի Թուրքիոյ իշխող կուսակցութեան գլխաւոր ընդդիմադիր ուժին՝ Ժողովրդային-Հանրապետական կուսակցութեան:

«Մնած եմ Պոլիս: Յաճախ եմ հայկական նախակրթարան, ապա՝ շարունակած եմ ուսումնական երկրորդական վարժարանին մէջ», կը գրէ հայ երեսփոխանուհին:

Այնուհետեւ, Կալաթասերայի համալսարանէն իրաւաբանութեան մէջ վկայուելէ եւ Պոլսոյ Պիլճի համալսարանէն ստանալէ հոք մարդկային իրաւանց մագիստրոսի վկայակոչուելէ, Սելինա Տողան սկսած է աշխատելու իրրեւ փաստաբան, բայց իր գաւակին ծնունդէն հոք ստիպուած եղած է մնալու տունը եւ հեռանալու... իրաւաբանի ասպարէզէն:

Առիթով մը, իրեն ուղղուած հարցումի մը պատասխանելով եւ իր կեանքի այդ ժամանակաշրջանին մասին արտայայտուելով՝ ան ըսած է, թէ ուրախ է իր այդ շրջանին. «Ես ինձի կ'ըսէի՝ ֆրանսերէն կը խօսիմ, անգլերէն կը խօսիմ, բայց ոչինչ կ'ընեմ ներկայիս, չեմ օգտագործեր գիտելիքներս: Մարդկային իրաւունքներու փաստաբան եղայ, բայց չեմ օգտագործեր սորվածներս, չեմ կրնար նոր մարդոց, նոր շրջապատի ծանօթանալ: Եւ ամուսինիս ըսի. «Կ'ուզեմ անպայման բ'ան մը ընել»:

Քաղաքական կեանք իր մուտքին մասին ուղղած իմ հարցումին Տողան կը պատասխանէ՝ ընդգծելով. «Հայրս (Երուսնդ Էօզուզու) աւելի քան 30 տարի գործած է այս կուսակցութեան մէջ: Ան Պաքըրքէօյ շրջանի փոխքաղաքապետն էր... Հետեւաբար, ինչպէս կը տեսնէք, ես մեծցած եմ ժողովրդավար սկզբունքներու հաւատարմող ընտանիքի մէջ, ինչ որ կը նշանակէ համեմատաբար ազատ մտածողութեան տէր ընտանիք, բաղադրատարբ ասանդակաւ միւս հայ ընտանիքներուն»:

Շարունակելով՝ ան կ'ըսէ. «2015ին, Թուրքիոյ մէջ 7 Յունիսի ընդհանուր ընտրութիւններու նախօրեակին, մեր կուսակցութեան ղեկավարը որոշում կայացուց նշանակելու Թուրքիոյ հայ համայնքին պատկանող կին թեկնածու մը: Եւ զիս նշանակեց իմ բնակած թաղամասի ցանկին գլուխը: Իր կողմէ գրական կեցուածք մըն էր ըրածը: Նաեւ՝ ղէպի ժողովրդավարութիւն ընթացող մեծ քայլ մը, ինչպէս նաեւ՝ յանդուգն որոշում մը այս կուսակցութեան համար, որ կ'ընթանար ղէպի ընկերային ժողովրդավար իրա՛ւ կուսակցութիւն մը: Ես կը

լրացնէի անհրաժեշտ պայմանները: Առաջին հերթին, սկիզբը, քիչ մը տատանեցայ, որովհետեւ մասնա 17 ամսու էր միայն: Բայց ծնողքիս եւ ամուսինիս մղումով համարձակութիւնը ունեցաւ ընդունելու ինձի եղած առաջարկը: Այսպէսով, դարձայ թրքական խորհրդարանին մէջ ընտրուած առաջին հայ կին երեսփոխանը»:

Շարունակելով՝ Սելինա Տողան կը հաստատէ. «Այսուհանդերձ, ոչ ոք կրնար գիտնալ, որ այդ ժամանակաշրջանը Թուրքիոյ Հանրապետութեան ամէնէն խառն ժամանակաշրջանը պիտի ըլլար: Ընդէ երեք ամիս հոք, արտահերթ ընտրութիւն տեղի ունեցաւ: Ես իմ տեղս պահեցի: Բայց ծայր աստիճան ծանր ընտրական միջոցառում մը կը տիրէր, որովհետեւ ամէն ինչ իշխանութեան կողմէ կազմակերպուած էր այնպիսի ձեւով մը, որ կը միտէր արուեստականօրէն անշարժացնելու խորհրդարանը, որպէսզի կարելի ըլլայ պաշտպանել նախագահական վարչակարգի հաստատումը:

Թուրքիոյ արեւմուտքը, ահաբեկչութեան դէմ պայքարին պատճառով, կը տիրէր ծանր միջոցառում մը, միւս կողմէ՝ Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցան տասնեակ մը յարձակումներ (Ի.Պ. եւ այլք): Ստեղծուեցան ծայրայեղօրէն վտանգաւոր պայմաններ, աւելի քան հարիւր հազար անձեր պաշտօնանկ եղան, հարիւրաւոր լրագրողներ, մտաւորականներ ձերբակալուեցան եւ բանտարկուեցան, տեղի ունեցաւ տագնապ Եւրոպական Միութեան հետ եւ տագնապ՝ միջազգային քաղաքական պայմաններու մէջ»:

(Հարցազրոյցի այս բաժինով՝ Սելինա Տողան կ'անդրադառնար սահմանադրական փոփոխութեան համար ծրագրուած հանրաքուէին. առ այդ, Եւրոպայի մէջ ապրող բոլոր թուրք քաղաքացիներուն կոչ կ'ընէր՝ «ո՛չ» քուէարկելու հանրաքուէին: Դժբախտաբար «այո»ն չահեցաւ, անգամ մը եւս դժգոհութեան ալիք բարձրացնելով ամբողջ երկրին մէջ):

Այս բոլորին մասին արտայայտուելէ հոք, Սելինա Տողան կ'ընդգծէ. «Այս բոլորը ըսի՛ց ցոյց տալու համար, որ երեսփոխան ըլլալու լաւ ժամանակներ չէին: Իշխանութեան վրայ եղող քաղաքական ուժը կ'ուզէր քրէականացնել ընդդիմադրութիւնը: Անշուշտ իրրեւ հայ երեսփոխան, ես ալ իմ կեցուածքս ունեցայ»:

Արդէն երկու տարիէ ի վեր Թուրքիոյ Ազգային Ժողովին (խորհրդարանին պաշտօնական անուանումը) մաս կը կազմէ Ս. Տողան: Ան կ'աշխատի Եւրոպական Միութեան հետ համագործան խորհրդարանական յանձնախումբին ներս: Մաս կը կազմէ նաեւ գաղթականներու հարցերով զբաղող յանձնախումբին:

Իսկ վերջին ամիսներուն, իր պատկանած կուսակցութեան ճամբով Ս. Տողան մեծ աշխատանք տարաւ, որպէսզի նշանաւոր 16 Ապրիլի հանրաքուէին «ո՛չ»ի քուէն յաղթէր եւ «որպէսզի Թուրքիան քիչ մը շունչ քաշէ»,- ինչպէս կ'ըսէ ինք՝ իր պատասխանին մէջ: Ան կոչ կ'ընէր Եւրոպայի տարածքին ապրող բոլոր թուրք քաղաքացիներուն՝ «ո՛չ» քուէարկելու էրտողանը երկրին միահեծան տէրը դարձնելու աղէտին առաջնորդող հանրաքուէին: Բայց, աւա՛ղ, ապարդիւն:

Ան կոչ կ'ուղղէր եւ կ'ընդգծէր, որ Թուրքիոյ քա-

ղաքացիները իրաւունքներ եւ ազատութիւններ չունին եւ իրերու այս կացութիւնը ամբողջ Եւրոպայի համար վտանգ է:

***

Հայութեան եւ հայկական մտահոգութիւններու վերաբերեալ հարցազրոյցի բաժինին անցնելէ առաջ, հոս տեղին է անդրադառնալ Տողանի կենսագրութեան եւ հասարակական գործունէութեան մասին հետեւեալ տեղեկութեան.

Քանի մը շաբաթ առաջ, Մայիսի առաջին օրերուն, Պէյրութի միակ հայկական համալսարանին՝ Հայկազեան քոլեճին մէջ, Հայկական Սփիւռքի ուսումնասիրութեան կեդրոնին կազմակերպութեամբ խորհրդաժողով մը տեղի ունեցաւ՝ «Հայ Կնոջ դերին ծիրն ու հզօրացումը» ընդհանուր խորագիրով: Այս խորհրդաժողովի դասախօսներէն էր ամերիկեան MIT համալսարանի դասախօսուհիներէն պոլսահայ Լեոնա Էքմէքճիօղլու, որ իրեն վերապահուած «Հայ կնոջ դիմագրաւած մարտահրաւէրները յետ-եղեռնեան Պոլսոյ մէջ» նիւթի ներկայացման ընթացքին ըսաւ, թէ իր դասընկերուհին Սելինա Տողան Թուրքիոյ խորհրդարանին մէջ իր գարմանքը յայտնած է, որ թրքական պատմութեան մէջ չէ գրուած ականաւոր հայուհիներու մասին եւ իրենք ամփոփ կերպով իմացած են Հայկանուշ Մարքի ու «Հայ կին» շաբաթաթերթին նուիրուած հայ գրականութեան դասապահի ընթացքին ու անոր ընդմէջէն: Լեոնա Էքմէքճիօղլու եւ Սելինա Տողան միասնաբար ուսումնասիրած եւ հրատարակած են ականաւոր հայուհիներու՝ Էլպիս Կեսարացեանի, Ս. Տիւսարի, Չ. Ասատուրի, Հայկանուշ Մարքի եւ Չ.Նսայեանի մասին թրքերէնով աշխատասիրութիւն մը՝ «Արդարութեան ձիւ» խորագիրով, որ մրցանակի արժանացած է եւ թրքական կարգ մը համալսարաններու մէջ կը դասաւանդուի ներկայիս:

Վերոյիշեալ տեղեկութիւնը չունէի, երբ Սելինա Տողանին գրաւոր ուղղուած հարցումներու շարքին կ'ուզէի գիտնալ, թէ որքանո՞վ ինք մաս կը կազմէ Թուրքիոյ հայութեան ազգային-հասարակական կեանքին: Հարցումս արդէն մասամբ իր պատասխանը կը ստանար Լեոնա Էքմէքճիօղլուի կողմէ եղած վերի հաստատումին լոյսին տակ: Իսկ ինք՝ Տողան կ'ըսէ.

«1990ական թուականներու վերջերուն աշխատեցայ հայ կիններու խումբի մը հետ, որուն նպատակն էր Թուրքիոյ մէջ ապրած հայ ֆեմինիստ կիններու մասին փնտառուքներ եւ պրպտումներ կատարել. միաժամանակ՝ մեր այս խումբին նպատակն էր հայ գաղութէն ներս սեռերու հաւասարութեան մասին ծանօթութիւններ հրատարակել: Բաւական ընթացումներ ըրինք, դասախօսութիւններ եւ այլն: Մեր համայնքը շատ բան էջը գիտեր կիններու եւ այրերու հաւասարութեան մասին:

Արդիւնքը եղաւ այն, որ ընկերուհիս՝ Լեոնա Էքմէքճիօղլու եւ Սելինա Պիլալ, որ մաս կը կազմէր մեր այս խումբին, հրատարակեցին գիրք մը: Եւ այս տարի, Մարտ 8ին Կիներու Միջազգային Օրուան առիթով, ես յիշատակեցի մեր անցեալի նշանաւոր հայ կինները Թուրքիոյ խորհրդարանէն ներս: Դրական անդրադարձ ունեցաւ այդ ելոյթը խորհրդարանին մէջ, որովհետեւ ականարկութիւն կ'ըլլար օսմանեան ժամանակաշրջանի կիններու եւ, հետեւաբար, Թուրքիոյ պատմութեան մտաւորական մէկ երեսը կը յայտնաբերէր: Շատ-շատեր հետաքրքրուեցան այս գիրքով:

Ընդհանրապէս հայ գաղութին եւ յատկապէս վերջին ամիսներուն Թուրքիոյ Հայոց պատրիարքութեան տեղապահ ընտրութեան մտահոգիչ զարգացումներուն մասին ուղղուած հարցումին առ ի պատասխան՝ Սելինա Տողան գիտել կու տայ. «Հայ գաղութէն ներս հարցեր կան, ինչպէս՝ պատրիարքի ընտրութիւնը եւ հայկական հաստատութեանց ղեկավարման հարցը: Վերջերս շատ կարեւոր զարգացումներ տեղի ունեցան այս իմաստով: Այնպէս կը թուի, որ կղերականները եւ աշխարհական ղեկավարները, որոնք չեն ուզեր իրենց գիրքը կորսնցնել, կը ջանան օգտուելու Թուրքիոյ իշխանութիւններէն: Կը կարծեմ, որ նման տագնապներ անհրաժեշտ էին մեր համայնքի բնականոնացման համար: Յամենայնդէպս, վերանորոգում մը անհրաժեշտ է՝ մեր բոլոր հիմնարկութիւններուն մէջ: Անհրաժեշտութիւն է այլեւս, որ երիտասարդները եւ կին դասակարգը աւելիով տեղ ունենան որոշումներ առնող մակարդակի կառուցաներու մէջ»:

Աշխարհասփիւռ հայութեան համար պարզ է ու

Սելինա... Շար. էջ 13

ԷՎԱ ՊԵՐՊԵՆԵԱՆ

Հայ ուսանողներ մասնակցեցան College Montmorency-ի մէջ տեղի ունեցած Մշակույթներու ներկայացման ձեռնարկին

Երեքշաբթի, 28 Մարտ 2017-ին, College Montmorency-ի մէջ տեղի ունեցաւ Գանատա ներգաղթած ուսանողներու, որոնք ֆրանսերէնի դասընթացներու կը հետեւին, Մշակույթներու ներկայացման ձեռնարկ մը: Քոլէճին Հայ ուսանողները իրենց բացառիկ մասնակցութիւնը բերին սոյն ձեռնարկին՝ ցուցադրելով Հայկական իրեր, ձեռագործներ, տիկնիկներ, Հայաստանի եւ Արցախի դրօշակներ, անմոռուկ, Հայկական գորգագործութեան նմուշներ եւ այլն: Անոնք նաեւ նուազ իւրաքանչեւ այցելուներուն:

Գեղարուեստական յայտագիրին մասնակցեցան Նանար Լախոյեանը՝ դաշնամուրի վրայ նուագելով Արամ Խաչատուրեանի ստեղծագործութիւններէն, իսկ Հայկական պարով հանդէս եկան Սեդրակ Քիւրքեան, Գարեգին Հաջագործեան եւ Մեղեղի Սարգիսեան:

Հայ ուսանողներուն ոգեւորիչ մասնակցութիւնը բարձր գնահատուեցաւ քոլէճին տնօրէնութեան կողմէ:

ՀՀ ճանապարհային ցանցի կատարելագործման ուղիները

Այս նիւթին նուիրուած էր Գանատայի Հայ առեւտրականաց խորհուրդի Շինարարական ասպարէզի Գանատայի Հայ մասնագէտներու յանձնախումբի՝ Կամարի Հերթական Հաւաքոյթը, որ տեղի ունեցաւ հինգշաբթի, 23 մարտ 2017-ին, երեկոյան ժամը 7:30էն սկսեալ՝ Պոլսահայ կեդրոնի Դանիէլ Վարուժան սրահին մէջ:

Երեկոյն բացաւ Կամարի ատենապետ Յովիկ Պողոսեան. ան առաջին հերթին շնորհակալութիւն յայտնեց Պոլսահայ միութեան, որ սիրալոյսով սրամարտած էր սրահն ու այլ յարմարանքները, ապա ներկայացուց դասախօսը, Կամարի անդամներէն՝ տիկնիկական գիտութիւններու թեկնածու Ռոբերտ Մակարեանը, որ աւարտած է Երեւանի ճարտարագիտական հիմնարկն ու Մոսկուայի Աւտոմոբիլային ճանապարհներու հիմնարկը: Ան աշխատած է Հայաստանի նախագծային տարբեր հաստատութիւններու մէջ ու դասախօսած երեւանի ճարտարապետա-շինարարական համալսարանին մէջ: 2003 թուականին իր մասնակցութեամբ հեղինակային խումբը արժանացած է քաղաքաշինական բնագաւառի ՀՀ պետական մրցանակի՝ «ՀՀ տարբերակեցման նախագիծ»-ի մշակման համար: Հեղինակ է բազմաթիւ յօդուածներու եւ երկու հատորներու: Եղած է գլխավոր խմբագիրը Հայաստանի ճանապարհներու եւ փողոցներու վերաբերեալ կանոնադրերու:

Պրն Մակարեան սահիկներու ընկերակցութեամբ ներկայացուց խօսքը: Ան դիտել տուաւ, թէ ՀՀ ներկայ ճանապարհային ցանցը ձեւաւորուած է պատմական ուղիներով, առանց ճարտարագիտական բարդ կառուցուածքներու

(փապուղիներ, կամուրջներ եւ այլն) եւ այդ պատճառաւ ալ ունի աւելի տեղական նշանակութիւն եւ պիտանի չէ տարանցիկ փոխադրումներու համար, քանի որ մայրուղիները կ'անցնին բնակավայրերով, կը կտրեն բարձրաբերձ լեռնանցքեր, փոխհատումները ալ ճանապարհներու հետ հիմնականին մէջ միեւնոյն մակարդակի են, չեն կահաւորուած ինչպէս հարկն է, եւ սպասարկման մակարդակն ալ անչափ ցած է:

Այս բացասական երեւոյթները խիստ կը նուազեցնեն ճանապարհային ցանցի շահագործման հիմնական ցուցանիշները՝ հաղորդակցութեան արագութիւնը, անվտանգութիւնն ու յարմարաւէտութիւնը, որու հետեւանքով ալ կողկասեան տարածաշրջանին մէջ ՀՀ ճանապարհային ցանցը մրցակցութեան չի դիմանար:

Սակայն 2002 թուականին Հայաստանի Հիմնարկը պատրաստեց «ՀՀ տարբերակեցման գլխավոր նախագիծ»-ը, ուր մշակուեցաւ ՀՀ ճանապարհային ցանցի հեռանկարային զարգացման ուրուագիծը, հաշուի առնելով վերոյիշեալ բոլոր թեմաները: Այսպէս, մայրուղային ճանապարհային ցանցի ընդհանուր երկարութիւնը կը կազմէ 1250 քմ, որու վրայ պէտք է աւելցնել 93 քմ ընդհանուր երկարութեամբ 60 փապուղի եւ 14 քմ ընդհանուր երկարութեամբ 102 կամուրջ: Այս ձեւով հիւսիս-հարաւ ուղղութեամբ նոր մայրուղին 150 քիլոմետրով աւելի կարճ պիտի ըլլայ ներկայ մայրուղին: Այս նախագիծը օրէնքի ուժ ստացաւ ՀՀ կառավարութեան 2003 ապրիլ 10-ի որոշմամբ:

Վ.Ա.Ա.

Այցելեցեք hitunes.ca կայքէջը եւ օրական 24 ժամ ունկնդրեցեք Սառա Եղիայեանի կողմէ ընտրուած հայկական երգերը

HITUNES.CA

Ունկնդրեցեք triktrak.ca կայքէջի հայկական համացանցային ռատիոժամի երգերը օրական 24 ժամ, իսկ ամէն հինգշաբթի երեկ. ժամը 8:00 - 9:00 լսեցեք շահեկան հարցազրոյցներ

TRIKTRAK.CA

Linda KHARABOYAN, LL.B., D.D.N.
Notaire et conseillère juridique

Testament
Mandat
Procuration
Financement
Immobilier
Attestations

Consultation personnalisée à domicile
Տուննորու այցելութիւն ըստ փափաքի

1430, boulevard Saint-Martin O., Laval (Québec) H7S 1M9
T. 514.883.3498 F. 450.328.1258 E. linda@chezenotaire.ca

VIZUALIS
optométriste

DR SHANT DONABEDIAN

Centre d'Achat Fairview - Fairview Mall
Pointe Claire

514 695 2555 - VIZUALIS.CA

PHOTO Cristal
(514) 744 4313

Mariage - Portrait - Graduation
Restauration - Commercial - Passeport
Publicité - Lamination - Encadrement

Video - Reproduction

647 Boul. Decarie
VSL Montreal QC
H4L 3L3

photocrystal@hotmail.com
www.photocrystal.com

Assura Bien inc.
Cabinet en assurance de dommages et de services financiers

Ապահովագրական գրասենեակ

KRIKOR ABRKIAN VAHAN MATOSSIAN

970 Montée de Liesse, suite 306, Saint-Laurent, Qc. H4T 1W7
T: 514.903.3999

RITA BAGHDASSARIAN
Conseillère en Sécurité Financière
Revenu Garantie Viager

COMPTE D'ÉPARGNE LIBRE D'IMPÔT (CELI) • CRÉATION D'HÉRITAGE •
REER FERR RENTE RETRAITE • PLAN D'ÉDUCATION-REÉÉ •
ASSURANCE-VIE & HYPOTHÉCAIRE • ASSURANCE SALAIRE
& COLLECTIVE • ASSURANCE DE PARTENARIAT

3820, boul. Lévesque Ouest, Bureau 101,
Laval Qc. H7V 1E8
Tél.: (450) 973-2822 • (514) 884-1117 • Fax: (450) 973-2262
ritabagh@yahoo.com

TAXI MIRABEL
450-430-2650

Taxi Mirabel Հայկական հաստատութիւնը կարիք ունի 20 հայ թարսի վարորդի Միլապիլ շրջանին մէջ: Հաճեցեք հեռաձայնել Արային (514) 979-1317 թիւին:

Taxi Mirabel needs Mirabel area taxi drivers with pocket number, besoin de chauffeur de taxi. **Call/Appelez: (514) 979 1317**

RE/MAX
RE/MAX 3000 inc.
Agence immobilière

Elie Berberian
Courtier immobilier / Real Estate Broker
C 514.519.3543
B 514.333.3000

ONGLES CAROLE HAMPARTSOUMIAN

POSE D'ONGLES
RÉSINE ET POUDRE
MANICURE & PÉDICURE AVEC GEL
RECOURVEMENT SUR ONGLES NATURELS

Ստորջ եղունգներու ինսամփի համար հեռաձայնել՝
514 941-0014 LAVAL

KRIKOR MAROUNIAN RLU
Independent Financial Security Broker

Life Insurance • Disability & Critical Illness Insurance
Group Insurance • Pension Plans
Travel/Visitor Medical Insurance

11820 General Giraud
Montreal, QC H4J 2H6

Res: (514) 332-7021
Fax: (514) 332-7376
Cell: (514) 927-2666

krikormar@gmail.com

FIVE STAR ELECTRIQUE
CINQ ÉTOILES

SPECIALIST IN DECORATIVE GARDEN LIGHTING
RESIDENTIAL-COMMERCIAL

BEDROS NALPATIAN

442, LA RIVIÈRE, LAVAL, QC.
TEL: 514-497-5155 FAX: 450-689-3997
E-MAIL: ELECTRIC.FIVESTAR@GMAIL.COM

CENTUM
Metrocorp Wealth Solutions Inc.
License # 12147

Mortgage programs for new comers to Canada
New purchases
Refinancing
Second mortgages
Self employed
Low credit score
Access to top lenders including private lenders

416.662.6650 cell
centum.ca/sosie_demersesian

ALINE BEKEREJIAN
NOTAIRE - NOTARY

180, rue Fleury ouest
Montréal, Qc, H3L1T5

T 514.382.7222
F 514.381.1818

aline.b@notarius.net
www.abnotaires.com

Նոտար եւ Իրաւաբանական Խորհրդատու՝ Ալին Բեքերեճեան

ՄԱՀԱՋԴ

Ամուսինը պրն. Զոհրապ Փանջարջ-
 Բան՝, գաւակները՝ Մարինե, Լուսինե և Յա-
 րուբիւն Փանջարջեան, աւագ եղբայրը՝ Տէր և
 տիկ. Սարգիս և Հասմիկ Գավուրեան,
 կրտսեր եղբայրը՝ Արմէն Գավուրեան, եղբոր
 դուստրը՝ Մարինե Գավուրեան, բոնները՝
 Անի, Մարիամ, Մանե Զեհանգիրեան և Սթեֆա-
 նի Միքայէլեան, ծոռը՝ Կարինա Աթանեան և
 համայն հարազատներն ու բարեկամները խոր
 ցաւով կը գուժեն մահը իրենց սիրեցեալ կնոջ,
 մօր, բրոջ, հօրաբրոջ, մեծ մօր և մեծ-մեծ մօր՝
ՍԵՂԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ ԳԱՎՈՒԳՅԱՆ-ի (ծնեալ 1944
 թ. Օգոստոս 26-ին Իրաքի Մուսուլ քաղաք), որ
 պատահեցաւ Երկուշաբթի՝ Մայիս 15-ին, Լոս Անջելոս Միացեալ Նահանգ-
 ներ: Եկեղեցւոյ կարգը տեղի ունեցաւ Մայիս 19-ին Կլէմտէյի Ս. Աստուածա-
 ծին եկեղեցւոյ մէջ որմէ ետք մարմինը ամփոփուեցաւ Hollywood Hills Forest
 Lawn գերեզմանատան մէջ:

ԹՈՐՈՆՔՕ

Շաբաթ 28 Հոկտեմբեր 2017
 Թորոնթոյի Հայ Օգնութեան Միութեան «Ռուբինա» մասնաճիւղ
ՏՈՂՄԻԿ ՕՐ - 24-րդ
 Զօնուած՝ Նախիջեան նահանգին և 5 գաւառներուն՝
 Գողթան, Երնջակ, Ճահուկ, Նախիջեան և Շարուր

ՄՈՆԹՐԷԱԼ

Համագայիին «Մուշեղ Իշխան» գրադարանը խիստ կարիք ունի
 կամաւոր մարդուծի: Կը խնդրենք, որ հետաքրքրուողները հեռաձայնով
 կապ պահեն գրադարանի անճակագրին հետ, Երեւանի և Հինգշաբթի
 օրերը կ.ե. ժամը 1:00-5:00, իսկ Կիրակի օրերը առաւօտեան ժամը 11:00-էն
 կ.ե. ժամը 2:00: Հեռաձայնի թիւ՝ 514 337-7753:

ՍԵԼԻՆԱ... Սկիզբը էջ 11

մտահոգիչ, որ վերջին շրջանին Թուրքիոյ Հայութեան Համար շատ լուրջ և վտան-
 գաւոր կացութիւն կը տիրէ պատրիարքի կամ պատրիարքական տեղապահի ընտրու-
 թեան գծով: Այս մասին իրեն ուղղուած հարցումիս պատասխանելով՝ Սելինա Տողան
 աւելիով կը հիմնաւորէ վերելի իր խորհրդածութիւնները. «Տարիներէ ի վեր Հայ Հա-
 մայնքը կը տառապի իր իսկ պատրիարքը ընտրելու անկարողութենէն, անկարելիու-
 թենէն: Դժբախտաբար, ներկայիս չունինք կանոնադիր մը այս գծով: Պէտք է ստեղ-
 ծենք թափանցիկ գրութիւն մը, որուն կիներն ու երիտասարդները մաս պէտք է կազ-
 մեն: Այլապէս՝ գործի վրայ եղողները միջոցներ պիտի գտնեն օգտուելու գոյութիւն
 ունեցող որոշակի... բացթողումներէն: Երկրի մը մէջ, ուր սահմանադրութիւնը
 կ'երաշխաւորէ կրօնական ազատութիւնը, ընդունելի է պետութեան միջամտութիւնը
 կրօնական ղեկավարներու ընտրութեան մէջ: Բայց պէտք է անտեսել նաեւ մեր Հա-
 մայնքի անդամներուն մեծամասնութեան կրաւորական կեցուածքը: Կարծէք վերջերս
 բարեփոխում մը կը զգացուի այս գծով: Բայց ներկայիս լուրջ խնդիր է՝ մնա՞լ
 Թուրքիա, թէ մեկնիլ (Թուրքիոյ քաղաքական կացութեան հետեւանքով): Քայլ մը՝
 որուն կրնան դիմել անոնք, որոնք պայմաններ ունին հեռանալու այս երկրէն: Հե-
 տեւաբար, կամաց-կամաց, եթէ Թուրքիան կարենայ շունչ մը առնել, մենք ալ պիտի
 ունենանք կարելիութիւնը վերանորոգելու մեր Հաստատութիւնները»:

***

Անշուշտ կարելի է տակաւին երկար «զրուցել» Թուրքիոյ Հայոց կեանքին ու կեն-
 սակերպին, Հայ կիներու մտածելակերպին և այլ հարցերու մասին, բայց հոս վերջ կը
 գտնէ մեր հեռակալ գրոյցը Սելինա Տողանի հետ, որ այնքան պատրաստակամ և ան-
 միջական գտնուեցաւ՝ հակառակ իր շատ բազմազբաղ առօրեային, որուն համար ալ կը
 յայտնեմ իմ անկեղծ շնորհակալութիւնը՝ մաղթելով իրեն, որ շարունակէ կիներու իրա-
 ւունքներուն պաշտպան մնալ և աշխատիլ, որ որոշումներ առնող մակարդակներու
 վրայ իրենց տեղը ունենան կիները և երիտասարդ նոր սերունդի անդամները:

ALINE BEKEREJIAN
 NOTAIRE • NOTARY
ՆՈՏԱՐ ԱԼԻՆ ԳԵՂԵՂԵՃԵԱՆ

Achat	Առևտուր	Purchase
Hypothèque	Առջարժ Կալուածք	Mortgage
Refinancement	Վերաֆինանսատրամ	Refinance
Mandat	Պատուիր	Mandate
Testament	Կտակ	Will
Succession	Կալուածք	Estate
Marriage	Ամուսնութիւն	Marriage
Procuration	Փոխանորդագիր	Power of Attorney

180, rue Fleury ouest
 Montréal, Qc, H3L1T5
 T 514.382.7222
 F 514.381.1818
 aline.b@notarius.net
 www.abnotaires.com

Շաապուրիւնները կը մատուցուին Արաբերէն, Գաղտնի, Ֆրանսերէն, և Անգլերէն լեզուներով:

Services offerts en Arabe, Arménien, Français et Anglais
 Services offered in Arabic, Armenian, French and English.

Voyages **HAIIG** Travel
 Ձեր բոլոր ճամբորդական
 Կարիքներուն համար հեռաձայնել՝
(514) 284-7676

ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԵՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...
ԼՍԻՍԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻԻՆ ԵՒ
ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ
 PERMIS DE QUÉBEC
 3438 Rue St-Denis, Montreal, QC H2X 3L3, Fax: 514-284-7677

TRIO DE L'ILE
Brahms et Piazzolla

Uliana Drugova, violon
Dominique Beauséjour-Ostiguy, violoncelle
Patil Harboyan, piano

Samedi, le 10 juin 2017 à 19h
 Maison des Jeunesses Musicales Canada
 305 Mont-Royal Ave E, Montréal, QC H2T 1P8

20\$ (15\$ étudiants) (514) 577-3881

horizon
HORIZON
Hebdomadaire arménien
Armenian Weekly
 Publié par / Published by
Les Publications Arméniennes
 (1991)
 3401, Olivar-Asselin
 Montréal, Québec
 Canada H4J 1L5

Abonnement annuel /
Yearly subscription
Canada
 2e classe - 2nd class: \$80
 plus applicable taxes
 1re classe - 1st class: \$95
États-Unis / USA
 1re classe - 1st class: \$95 US
Ailleurs / Elsewhere
 1re classe - 1st class: \$125 US

Administration / Publicité
 Sylva Eshradjian-Bachekjian
(General Manager)
 Tél.: (514) 332-3757
 Télécopieur/Fax (514) 332-4870
 E-Mail: sylvia@horizonweekly.ca
 Courrier de deuxième classe
 /No. 40065294 / Second class mail
 Dépôt légal: bibliothèques nationales
 du Québec et du Canada - ISSN 0708580X

Գրիգոր Հոբոյեան, (416) 494-1921
 Ժազ Վարպետեան, (416) 722-9225

Վարիչ Խմբագիր՝
 Վահագն Գարապաշեան
Վարչական պատասխանատու՝
 Սիլվա Պաշոգճեան
Քարտուղար՝ Մարինա
 Տէր Խաչատուրեան
Աագ խմբագիր՝
 Վրէժ-Արմէն Արքիմեան
Անգլերէն/Ֆրանսերէն՝ Վիգէն Արքա-
 համեան, Թինա Սիլվեստրեան
Չեռապարտ՝ Նէմսի Կիրակոսեան
Սրբագրիչ՝ Սոնիա Աճէմեան
 Սոնա Թիթիգեան-Կէտիկեան

Լուսանկարիչներ՝ Արմէն Ալեմեան, Մայր Թաշճեան, Իշխան Ղազարեան, Գարուստ Պապեան, Վազգէն Տէկիրմէնթաշ,

Financé par le
 gouvernement
 du Canada

Funded by the
 Government
 of Canada

Canada

ԱՍՏՂԱԳՈՒԾԱԿ

ԽՈՅ (21 Մարտին 20 Ապրիլ) - Ճամբորդութեան մը ընթացքին առիթը պիտի ունենաք շատոնց հետաձգուած գիրք մը կարդալու առաւել նոր վայրեր տեսնելու հաճոյքը պիտի զգաք, միեւնոյն ժամանակ նոր գիտելիքներով պիտի հարստանաք: Վերանորոգուելու շրջան մըն է:

ՅՈՒԼ (21 Ապրիլէն 21 Մայիս) - Ձեր ընկերներն ու բարեկամները ձեզի օգնութեան պիտի փութան ճիշդ ժամանակին: ԻՆչ լաւ գուգադիպութիւն: Մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ ձեզի անոնց կեցուածքը: Աւելի զօրացած պիտի զգաս ինքզինքդ, երբ լաւ ընկերներով շրջապատուած ըլլաս:

ԵՐԿՈՒՐՈՒԵԱԿ (22 Մայիսէն 21 Յունիս) - Առանձնութիւնը չէք սիրեր, ձեր ուրախութիւնները կ'ուզէք բաժնետեղի ձեր շուրջիններուն հետ: Այս շրջանին բաւական պարտականութիւններ ստանձնած էք, հետեւաբար նոր աշխատանքներ մի' ստանձնէք: Հանգիստ կարիքը ունիք:

ԽԵՑԳԵՏԻՆ (22 Յունիսէն 23 Յուլիս) - Ամեն ինչ լաւ կ'ընթացայ ընտանեկան յարկին ներքոյ: Իւրաքանչիւրը լաւապէս կը կատարէ իր պարտաւորութիւնները, այս մէկը կը հանգստացնէ ձեզ: Խաղաղ շաբաթ մը պիտի անցընէք, ընտանեկան պտոյտ մըն ալ պիտի կազմակերպէք:

ԱՌԻԻԾ (24 Յուլիսէն 23 Օգոստոս) - Ազատ ժամերու զբաղումներն ալ իրենց կարեւորութիւնը ունին անհատին կեանքին մէջ: Միայն տքնաշան աշխատանքով մի' տարուիք, ժամանակ տրամադրեցէք խաւ ձեր սիրած զբաղումներուն: Աշխատանքին չափ կարեւոր են խաւ հաճելի պահեր ստեղծելը:

ԿՈՅՍ (24 Օգոստոսէն 23 Սեպտեմբեր) - Ընտանեկան կեանքին մէջ յաճախ անհամաձայնութիւններ կրնան պատահիլ, մի' մտահոգուիք, այս մէկը բնական է: Հարկ է միայն համբերատար ըլլալ, զիրար հանդուրժել եւ հաշտ աչքով դիտել իւրաքանչիւրին սխալները:

ԿՇԻՈՔ (24 Սեպտեմբերէն 23 Յոկտեմբեր) - Յուզահանդէս, երգահանդէս, պարային կամ թատերական ելոյթ, այս բոլորը կարեւոր են զարգանալու եւ մշակուելու համար: Ընտրեցէք ձեր սիրած ասպարեզը եւ զարգացուցէք, մի' անտեսէք ձեր ձիրքերը, ձեր իրաւունքն է զբաղիլ ձեր նախասիրութիւններով:

ԿԱՐԻԾ (24 Յոկտեմբերէն 23 Նոյեմբեր) - Տնտեսական ձեր վիճակը կայուն է այս շաբաթ: Մի' մտահոգուիք բնաւ այդ հարցով: Չսպասուած տեղէ մը լաւ գումար մը պիտի ստանաք եւ ուրախանաք: Հաճելի շաբաթ մը պիտի անցընէք ընտանիքի անդամներուն հետ:

ԱՐԵՂՆԱԲՈՐ (24 Նոյեմբերէն 21 Դեկտեմբեր) - Մեծ գնահատանքի պիտի արժանանաք, վերջապէս ձեր աշխատանքի պատասխանատու կազմը պիտի նկատէ ձեր պարկեշտ ու անձնագոհ աշխատանքը եւ պիտի գնահատէ ձեզ բարոյապէս եւ նիւթապէս:

ԱՅԾԵՂԶԻԻ (22 Դեկտեմբերէն 20 Յունուար) - Դիտողութիւններ պիտի ստանաք ձեր պատասխանատուներէն, զգոյշ եղէք, որքէ սխալ արարք խոշորացոյցով պիտի դիտուի այս շրջանին, ջանացէք խուսափիլ անտեղի սխալներէ եւ կեղծուանալ ձեր աշխատանքին վրայ:

ԾՈՎԱՆՈՅԾ (21 Յունուարէն 19 Փետրուար) - Ծիշդ է, որ օգնութեան կարիքը ունիք, սակայն բնաւ այդ մէկը ցոյց չէք տար ձեր շուրջիններուն, չէք ուզեր, որ անոնք տեղեկանան կամ ձեզի օգնութեան ձեռք երկարեն: Դուք միշտ ձեր անձին կը վստահիք:

ՁՈՒԿ (20 Փետրուարէն 20 Մարտ) - Աշխատանքին մէջ ընդունեցէք ձեզի ուղղուած դիտողութիւնները, վերջապէս մարդ սխալակաւ է: Փորձեցէք սրբագրել ձեր թերութիւնները, այսպիսով դուք տոյնիսկ աւելի ուրախ պիտի զգաք եւ պիտի սիրաշահիք ձեր պատասխանատուները:

ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈՒ ԱՌԱՋՆ. ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
Ստեփան Շելմանեանի մահուան Գարբար Պանիրեան 20
Ովանանա Քելչեանի մահուան S. եւ S. Յակոբ Մանուկեան 50
Յարութիւն, Մարգրիտ Գէշեյան 50
S. եւ S. Վիգէն Գրիգորեան 25
Արուսեակ Մանուկեան 30
S. եւ S. Փոյ Պողոսեան 30
S. եւ S. Վարդիվառ Մանուկեան 20
S. եւ S. Սարգիս Չոգաբեան 20
Նատա Պաքլայեան, ընտք. 50
Սարգիս Քէօսեանի մահուան
S. եւ S. Ֆրանկիվ Գալայեան 20
S. եւ S. Սարգիս Էքեղեան 20
«ՏԵՐ ՈՂՈՐԾՆԱՅ» ԽՆՈՐԾՆԱՅ
Մի ուն 20
Մարի Իբեկեան Ղազարեանի 40-ին նախ
Սարգիս Ղազարեանի 24-րդ տարեկիցին առթիւ
Ղազարեան ընտք. 300
Լորիս Մարտիան 20
Ժան, Անի Բրուտեան 50
Սիրարփի Մանուկեան 25
Յակոբ, Սեւան Ուրշեյան 40
Անուշ Փաթեճեան 20

Արա, Անի Օհանեան 50
Ուրշեյան ընտք. 25
Ալիս Սարգիսեան 20
S. եւ S. Աւետիս Սարգիսեան, զվկք. 30
Կարի, Սարի Մինասեան 20
Հրայր, Մատթէն Տշխունեան 20
Մարտիկ, Անի Տէլիբեյեան 20
Վերջին Պոյանեան Ուշատուրեանի 40-ին առթիւ
Սոնիա Ուշատուրեան 150
Թոգի Պոտոսեան, զվկք. 100
Էլիզ Պոյանեան 100
Լիլի Մարգարեան, զվկք. 100
Տիանա Գավասեան եւ զվկք. 30
Մայտա Պոյանեան 100
Վիգէն, ձեռնփոխ Պոյանեան 200
Լեւոն Գուրբանի 40-ին առթիւ
Սիւզան Գուրբան 500
Աբրահամ Նազարեանի 40-ին առթիւ
Ֆրէտ Նազարեան զվկ. Արա 50
Ալտա Նազարեան եւ զվկք. Թայի, Ալեքս 100
Թաֆֆի Գայանեան Նազարեան, զվկք. Ուրշեյան, Լորա 100
Յարութիւն Յարութիւնեան 50
Սարգի Մընըշեան 50
Յակոբ, Յասմիկ Ասատուրեան 50
Գլար Ասատուրեան 20
Հնայեակ, Շաքէ Ամէնեան 25
Տէլիվա, Սելա Ֆրէնտեան եւ զվկք., Նելա, Էլիզ Նազարեան,
Սեւակ, Թայի Նազարեան 30
Ռուպիկ, Աւօ եւ Լիտիա Ապուրեան 30

30
Վազգէն, Արմիկ Ասատուրեան եւ զվկք. 50
Ուրշեյան, Հայկուհի Ասատուրեան եւ զվկք. 50
Յակոբ, Անահիտ Տէր Ուշատուրեան 50
Արլէտ Պողոսեան, Էլմա Մարգարեան,
ձեռն, Հարիէթ Մարիանի եւ զվկք. 30
Յակոբ Օհանեանի, Մարի Պապիկեանի Հոգևոց
Քելչեանի Օհանեանեան, զվկք. 50
Նուրիցա Քելչեանի 2-րդ տարեկիցին
Աբրահամ Թէրզեան 25
Բիւզանդ Թէրզեան 25
Ուշիկ, Սիլվա Գարբուղեան 40
Գէորգ, Թէնի Գարբուղեան 25
Անիթըն, Անի Պէղեան 25
Պէտրիկ Գարբուղեան 40
Արշակ, Լուսին Պոյանեան Թէրզեան 25
Հայկունու Սարգիսեանի 2-րդ տարեկիցին,
Նախ Օհանեանի մահուան
(Բարայէլ) 40-ին
Բաֆֆի, Լուսին Տէմիրեան 50
Վարդգէս Երուանդ Մըխեանի 7-րդ տարեկիցին
Ալիս Մըխեան,
Շահէ, Կարին Մըխեան 30
Երուանդ Կորին Սարգիսեանի Հոգևոց
Անահիտ Պէրպլեան, զվկք. 20
Գրիգոր Մաթոսեանի Հոգևոց
Մարի Մաթոսեան 40
Աֆիֆ, Արտեմիս Միթրի 100
Յովսէփ, Մարիամ Տէմիրեանի մահուան Հոգևոց
S. եւ S. Ստեփան Տէմիրեան, զուտար՝ Թամար 20
Բաքէլ, Արմիկ Տէմիրեան 20
Մարի Փոչեանի 40-ին
Մինաս Փոչեան, զվկք.,
Սարգիս, Էլմաստ Օտապաշեան, զվկք.,
Ազատուհի Բաֆայլեան, զվկք.,
Համբար Փոչեան, զվկք.,
Աւետիս Փոչեան, զվկք.,
Տէլիվա Մուսղոյ, զվկք. 100
Իսահակ, Նիքի Նարպատեան 20
Պետրոս, Լիտա Նարպատեան 20
Պետրոս, Նուշիկ Նարպատեան, զվկք. 25
Ազատ Նարպատեան 25
Հերմինէ Քէօսեան Պետրոսեանի Հոգևոց
ձորձ, Ջեֆիլո, Սանտրա, Գարին Պետրոսեան 50
Գէորգ, Լենա Եագուպեան,
Հարմիկ, Գարգա Ամէնեան,
Քրիս, Շանոն Եագուպեան 50
Լուսին, Գէորգ Սալլաբեան 50

Հնայեակ, Շաքէ Ամէնեան 25
Փայանեան ընտք. 100
Պետրոս, Սարգիս, Սամուէլ Թօփալեաններու, Գուրգուսեան, Թօփալեան զերգաստանաց ննջեցելոց
Լուսին Թօփալեան,
S. եւ S. Յակոբ Լախոյեան, զվկք.,
S. եւ S. Փանոս Ապրաբեան 90
Աբրահամ Թօփալեան, զուտար 25
Մարտիրոս, Մարի Բարուկեան 25
Յակոբ Գուրգուսեան 20
Նիք, Սելիմա Թիլեզ 20
Սարգիս Ուրգուսեան 20
S. եւ S. Վարուժան Բուշիկեան 20
Գրիգոր, Արարիկ Փէշիվանեան 20
Մարինա Ապրաբեան 20
Վիգէն, Անի Ապրաբեան, զվկք. 25
S. եւ S. Սերբ Գարայեան 20
Գրիգոր, Թագուհի, Լենա Ուարձեաններու, Նախ Սարգիս Քելչեանի Հոգևոց
Գէորգ, Թայի Ուարձեան, զվկք. 20
Պողոս, Ջեֆիլո Պոյանեան, զվկք. 20
Մունիր, Յասմիկ Կատ 50
Արթիւր Մէլեանի Բ. տարեկիցին
Նայիրի Մէլեանեան, զվկք. Ժողէֆին, Նաթիլի,
Թոնոնր՝ Ապիլէյլ, Ստեփան 200
Վրէժ, Ատէլ, Մատթէն Մըխեաններու Հոգևոց
Վարուժ, Տիանա Մըխեան, զվկք. 50
Յարութ, Սեղա Վարձապետեան, զվկք. 100
Աբաքա Ախիթարեանի մահուան առթիւ
Ժայլին Պասմանեան 50
Ատոկիկ Գարայեան 20
Նայիրի Պասմանեան 100
Տօքթ., Տիկ, Ժիրայր Պասմանեան 100
S. եւ S. Բաֆֆի Տօնապետեան 100
Բաֆֆի, Տիանա, Անուշ Մերտիանեան 100
Յարութ, Հուրի Արգիլանեան 50
Պերթա Մինասեան Հէլըրի մահուան առթիւ
Վարդգէս, Մարիան Էհրամեան 2000
Վազգէն, Անոյ Հէսէրեան, ընտք. 100
Գօգօ, Մարո Կիրակոսեան 50
Վարուժ, Շաքէ Չալըբեան 100
Ալլէր, Սեղա Արգիլանեան 50
S. եւ S. Յակոբ Ս. Փիլիկեան, զվկք. 100
S. եւ S. Վարուժան Էհրամեան 100
S. եւ S. ձորձ Զատոյեան 100
S. եւ S. Պետրոս Գահվեան 50
Տօքթ., Տիկ. Վաղարշ Էհրամեան 100
Գրիգոր Տէր Ղազարեան 50
Արթի, Ալիս Մարգարեան 100
S. եւ S. Գէորգ Մանուկեան 50
S. եւ S. Միլիկ Սիրմաբեյեան 100
Աւօ, Ալիս Գալիթեան 50
Իււրազին

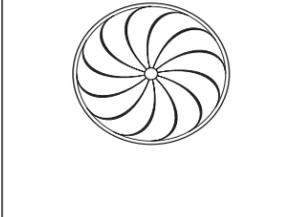
Գարրիէլ, Մարիամ Քէօսեան 50
«ՏԵՐ ՈՂՈՐԾՆԱՅ» ԽՆՈՐԾՆԱՅ
Անահիտ Պարտաբեան 20
Մի ուն 10
Իսկուհի Սիմիթեան 50
Ուրշեյան մը առթիւ
Սիրարփի Պողոսեան 20
Ազոտ Սերբեանի Ատարեկիցին առթիւ
Անի Արապեան Սերբեան 100
Արամ, Ալիս Սերբեան 200
Ալեքս Սերբեան 100
Վարուժան, Անի Սերբեան 100
Ալեքս, Ալիս Արապեան 100
Տօքթ. եւ տիկ. Արմէն Բարունակ 100
Յովհաննէս, Յասմիկ Պեքիարեան, զվկք. 30
Արի Սերբեան 50
Գէորգ, Թայի Գալարայեան 50
Սեղա (Սարգիս) Թապալեան 100
Աբրահամ Պարտաբեանի Հոգևոց
Անահիտ Պարտաբեան 30
Մարիամ Մըխեան Պոյանեանի Ատարեկիցին,
Վահան Պոյանեանի, Սոֆիա, Հապիվա Սեբաֆեան,
Արշալոյս, Ալիս Չալթրոսեաններու Հոգևոց
Նայիրի, Քարիկ Սեբաֆ 100
Սանտրա Սեբաֆ 50
Պերձ Նաթիլի Գալոյեան 50
S. եւ S. Սարգիս, Արգան 50
Ալտա Գալոյեան 40
Նանօր Հանան Փափաբեանի Ատարեկիցին Ա.
տարեկիցին, Գլար Տէմիրեան Ասատուրեանի
13-րդ տարեկիցին եւ Ասատուրեան, Հանան զերգաստանաց ննջեցելոց
Կապի, Սօսի Նայիվ 25
Սիմոն Ուրգանեանի Ա. տարեկիցին առթիւ
Հոփիսիմէ Ուրգանեան 100
S. եւ S. Կարո Ուրգանեան, զվկք. 50
Անիվ Ուրգանեան, զվկք. 50

Լեւոն, Սիրան Ազարեան 25
Աւօ, Արօ Ուսայեան 25
Կիրօ, Լենա Ազարեան 20
Ջօհրապ Գէորգեանի 8-րդ տարեկիցին
Ալտա, Կարօ Գէորգեան 50
Յակոբ Շահինեանի 5-րդ տարեկիցին
S. եւ S. Ջօհրապ Շահինեան, զվկք.

S. եւ S. Վիգէն Շահինեան, զվկք.
Մատթէ, Մանուկ Կարապետեան 100
S. եւ S. Կարօ Յարութիւնեան 20

ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՀՕՄ-Ի ՄՈՒԹՐԷԱԼԻ «ՍՕՍԷ» ՄԱՍՆԱ-ՃԻԻՂԻ ԱՆԳԱՄԱԿԱՆ ԸՆԳՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ.
Երեւնի 2-րդ թիւ, 6 Յունիս 2017-ին: Երեկոյեան ժամը 7:00-7:30՝ հիւրասիրութիւն, 7:30-ին՝ ժողով:

ՀՕՄ-Ի ԼԱԻԱ-ԼԻ «ՇՈՒՇԻ» ՄԱՍՆԱ-ՃԻԻՂԻ ԱՆԳԱՄԱԿԱՆ ԸՆԳՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ.
Չորեքշաբթի, 6 Յունիս 2017-ին, երեկոյեան ժամը 8:00-ին, Լաւալի Հայ կեդրոն:

ՀՕՄ-Ի ԹՈՐՈՆ-ԹՈՒԹԻ «ՈՒՌԻՒՆԱ» ՄԱՍՆԱ-ՃԻԻՂԻ ԱՆԳԱՄԱԿԱՆ ԸՆԳՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ.
Երեւնի 2-րդ թիւ, 6 Յունիս 2017-ին, երեկոյեան ժամը 8:00-ին, Թորոնթոյի Հայ կեդրոն:

«Հորիզոն» շաբաթաթերթի 2017 թուականի վարժողական ծրագիր

Գանատայի աշխատանքի եւ ընկերային զարգացման պետական բաժանմունքին կողմէ տրամադրուած յատուկ ֆոնտով, «Հորիզոն» շաբաթաթերթը այս տարի կը նախաձեռնէ ուսանողական վարժողական ծրագիր:

- Աշխատանքի մանրամասնութիւններ**
- «Հորիզոն»ի ամէնօրեայ խմբագրական աշխատանքներու ծիրէն ներս թարգմանութիւններ կատարել, անգլերէն, հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով:
  - Գաղութային ձեռնարկներու թղթակցութիւններ կատարել:
  - Հարցախոյզներ կազմակերպել:
  - «Հորիզոն»ի վարչական աշխատանքներուն օգնել:
  - Բաժանորդագրութիւններու գործընթացը հետապնդել:
  - Արխիւներ դասատրել:

- Պայմաններ**
- Թեկնածուն 15-30 տարեկան, երկրորդական վարժարանի, Cegep-ի կամ համալսարանի ուսանող պէտք է ըլլայ:
  - Պէտք է լիաժամ ուսանող ըլլայ, որ վարժողական ծրագրէն ետք վերստին իր ուսումը շարունակէ:
  - Պէտք է Գանատայի քաղաքացի, մնայուն բնակիչ, կամ Immigration and Refugee Protection Act-ի օրէնքներով սահմանուած ապաստանեալ (Refugee) ըլլայ:
  - Պէտք է աշխատելու իրաւունք ունենայ:

Աշխատանքի տեսողութիւն եւ վարձատրութիւն

- Վարժողական այս ծրագրի դիմումները կը սկսին Ապրիլ 25-ին: Ծրագիրը կը սկսի Յունիս 19-ին եւ կ'աւարտի Յունիս 28-ին:
- Ծրագրի տեսողութիւնն է 6 շաբաթ, շաբաթական 30 ժամ աշխատանքային ժամով եւ 11.25 տոլար ժամական վարձատրութեամբ:

Ձեր դիմումագրերը ուղարկեցէք «Հորիզոն»ի հասցէին մինչեւ Յունիս 8 3401 Olivar-Asselin, Montreal, Quebec, Canada H4J 1L5
Կամ ե-նամակով ուղարկել «Հորիզոն»ի վարչակազմի պատասխանատու Սիլվա Էրամեանի հասցէին՝ sylvia@horizonweekly.ca

NISSAN FACTORY APPROVED EVENT

GROUPE NISSAN
GABRIEL

LEASE AT **0%** FOR 39 MONTHS
for the Sentra SV, Micra SV and Versa Note SV models with automatic transmission.

Sentra SR Turbo shown*

SENTRA SV WITH AUTOMATIC TRANSMISSION

Lease from **\$214** / month with \$995 down.

20,000 km annual allowance
\$0.10/km for excess kilometres

THAT'S LIKE PAYING **49\$^{**}** / WEEK FOR **39 MONTHS**

FACTORY APPROVED SENTRA SV FEATURES

NISSAN
GABRIEL
JEAN-TALON

3500, rue Jean-Talon O.
Montréal, QC H3R 2E8
514 509-7777
nissangabrieljeantalon.com
◀ OPEN SATURDAYS ▶

NISSAN
GABRIEL
ANJOU

7010, boul. Henri-Bourassa E.
Anjou, QC H1E 7K7
514 324-7777
nissangabrielanjou.com
◀ OPEN SATURDAYS ▶

Offers valid from May 2nd to 31st, 2017. *The lease offers are based on a maximum of 20,000 km / year (total allowance of 65,000 km for 39 months) with excess charged at \$0.10 / km. The first monthly payment is due at lease inception. RDPRM registration fees and lien registering agent's fees (up to \$77 total) are extra and due at time of delivery. The lease offer on the following shown 2017 models : Sentra SR Turbo MT / Micra SR AT / Versa Note SR is for a 39 month term, which equals 39 monthly payments of \$303 / \$264 / \$267 (with \$0 down payment) when leased through NCF. License, registration, insurance, specific duty on new tires (\$15) and applicable taxes are extra and due at inception. **Payments cannot be made on a weekly basis and are shown for informational purposes only. 1. Parking aid / convenience feature. Cannot completely eliminate blind spots. May not detect every object and does not warn of moving objects. Always check surroundings and turn to look behind you before moving vehicle. 2. VDC, which should remain on when driving except when freeing the vehicle from mud or snow, cannot prevent accidents due to abrupt steering, carelessness, or dangerous driving techniques. The offers are available on approved credit through NCF for a limited time. Models shown are for illustration purposes only. Offers subject to change, continuation or cancellation without notice. Conditions apply. ©2017 Nissan Canada Inc.

BARRY KAREN GARO
KAZANDJIAN

 À VENDRE 1 149 000 \$	 À VENDRE 399 000 \$	 À VENDRE 3 950 000 \$	514 333-3000 DEMANDEZ UNE ÉVALUATION GRATUITE	
 À VENDRE 552 900 \$	 À VENDRE 648 000 \$	 À VENDRE 424 000 \$	 À VENDRE 378 000 \$	 À VENDRE 699 000 \$
 RÉCEMMENT VENDU	 À VENDRE 1 149 000 \$	 À VENDRE 629 000 \$	131 Ch. Bates Mont-Royal à partir de 288 2055 +TPS/TVA	
 À VENDRE 314 000 \$	 À VENDRE 549 000 \$	 À VENDRE 1 295 000 \$	 Projet immobilier en Arménie, plusieurs modèles de maisons disponibles	
 À VENDRE 399 000 \$	 À VENDRE 499 000 \$	 À VENDRE 249 000 \$	 À VENDRE 899 000 \$	 RÉCEMMENT VENDU
 À VENDRE 449 000 \$	 À VENDRE 899 000 \$	 À VENDRE 819 000 \$	 À VENDRE 549 000 \$	 À VENDRE 895 000 \$

EXPERTISE

EXPÉRIENCE

EXCELLENCE

ÉQUIPE KAZANDJIAN.com

CLASSÉS PARI MI LES MEILLEURS COURTIER S RE/MAX AU MONDE
RANKED AMONGST THE HIGHEST PERFORMING RE/MAX BROKERS IN THE WORLD

KAZANDJIAN REALTY.com

AGENCE IMMOBILIÈRE RE/MAX 3000 | 9280 L'ACADIE, MONTRÉAL, QC, H4N 3C5